

ДНЕВНИКЪ

(стенографски)

на

XV-то обикновено Народно събрание.

Първа извънредна сесия.

II заседание, неделя, 23 септември 1912 г.

(Открито отъ председателя г. д-ръ С. Даневъ, въ 2 ч. 30 м. слѣдъ пладне)

Прѣдседателъ: (Звъни) Засѣданието се отваря. Моля секретаря г. Василь п. Николовъ да прочете списъка на г. г. народнитѣ прѣдставители.

Секретарь В. п. Николовъ: (Прочита списъка. Отсѣдствуватъ г. г. народнитѣ прѣдставители: Желѣзъ Абаджиевъ, Несторъ Абаджиевъ, д-ръ Борисъ Вазовъ, Димитъръ Икономовъ, Василь Константиновъ, Петъръ Петрановъ и Добри Харизановъ)

Прѣдседателъ: Отъ 213 души народни прѣдставители отсѣдствуватъ 7 души. Има нужния кворумъ, за да се счита Събранието конституирано.

Прѣди да пристѣпимъ къмъ дневния редъ, съобщавамъ на народното прѣдставителство, че отъ Министерството на войната е постѣпилъ законопроектъ за допълнение на ст. ст. 30 и 32 отъ военносѣдебния законъ. Този законопроектъ ще ви се раздаде и ще се тури на дневенъ редъ.

Второ. Съобщавамъ, че прѣдседателството е разрѣшило отпущекъ на народния прѣдставителъ отъ луковитската околина г. И. Балтаджиевъ, по важни домашни причини.

Пристѣпваме къмъ дневния редъ. Но прѣди това има думата г. д-ръ Христо Мутафовъ.

Д-ръ Х. Мутафовъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Повикани да изпълнимъ единъ свещенъ и върховенъ дългъ къмъ отечеството си, ние не можемъ, прѣди да започнемъ работа, да не дадемъ изразъ на онѣя чувства на братска солидарностъ и единение, което питаемъ и имаме къмъ братскитѣ балкански народи, къмъ тѣхнитѣ народни прѣдставителства. Повикани ние и тѣ, днесъ или утрѣ, да изпълнимъ свещенния си дългъ къмъ отечеството, ние дължимъ братски поздравъ къмъ народнитѣ прѣдставители отъ тѣхъ Тимокъ, при Дринъ и планината Пиндъ. Азъ ви моля, прочее, да бѣдете тѣй добри и рѣшите да опълномошимъ прѣдседателството на Народното събрание да прѣдаде нашитѣ чувства на братски поздравъ къмъ на-

роднитѣ прѣдставителства на Сърбия, Гърция и Черна-Гора. (Бурни и продължителни ржкоплѣскания и гръмогласни викове „ура“ отъ всички страни)

Прѣдседателъ: Констатирамъ, че прѣдложението е прието едногласно съ акламация. Бюрото ще направи своя дългъ да отпрати една поздравителна депеша до народнитѣ прѣдставителства на другитѣ балкански държави.

Пристѣпваме къмъ дневния редъ. На първо мѣсто имаме да разглеждаме прѣдложението за одобрение указа № 6 отъ 17 септември 1912 г.

Има думата докладчикътъ г. Никола Ченковъ.

Докладчикъ Н. Ченковъ: (Чете)

„Г. г. народни прѣдставители!

„При заповѣдването на 17 того на обща мобилизация на въоръженитѣ сили се вземъ прѣдъ видъ, че турското правителство бѣ разпоредило нѣколко дни по-рано, а именно на 8 того, подъ прѣдлогъ на войскови маневри, съсрѣдоточаването въ околността на гр. Одринъ, недалечъ отъ нашата южна граница, на голѣми войскови маси подъ знамената отъ Европа и Азия за попълване състава на всички дивизии въ цѣла Европейска Турция. Тѣзи необикновени военни приготовления на Турция не можахъ да се обяснятъ и оправдаятъ съ нѣкои войскови движения у насъ, защото добръ познато бѣ на турското правителство, какво крѣпостнитѣ маневри, произведени въ околноститѣ на гр. Шуменъ, съвършено далечъ отъ турската граница, бѣха вече привършени и войницитѣ щѣха да бѣдатъ разпуснати, както и дѣйствително бѣха разпуснати на 10 того, дори съ нѣколко дни по-рано отъ първоначално опрѣдѣления день — 15 септември. Още по-малко тѣзи съсрѣдоточавания на турската войска около нашата граница можахъ да се обяснятъ и оправдаятъ съ нуждата на Турция отъ войскови маневри, защото, както е всеизвѣстно, подобни не се импровизиратъ така внезапно и въ

единъ сравнително напредналъ сезонъ на годината, както бѣ въ случая. Изтъкването на подобенъ единъ явно безосновенъ мотивъ, служеше по-скоро за доказателство на сѣществуването на други сѣштински мотиви, които не могат да се изповѣдатъ, и заради това умишлено се прикриватъ. Най-сѣтнѣ, винаги приятелското, лойдлно и миролюбиво поведение и разположение на българското правителство спрѣмо Турция не допускаше никакво основание за вземането на подобни въ толкова широкъ размѣръ заповѣдани военни демонстрации отъ сѣщата.

„Всичко това, имайки прѣдъ видъ, въ свѣрзка съ вътрѣшното положение на съѣдната империя и изявленията на нейни ауторизирани прѣдставители, че войсковитѣ събрѣдоточаваня около Одринъ имали за задача и да упражнятъ извѣстно давление върху българското общество мѣстни и върху политиката на България по отношение на съѣднитѣ държави, доведоха правителството до убѣдението, че сѣществувала належаща опасностъ отъ едно въпишно нахлуване въ страната ни, и поради това правителството прогласи обща мобилизация на въоръженитѣ сили и свѣрзаното съ нея военно положение.

„Прочее, като прилагамъ тукъ височайши указъ № 6 отъ 17 того, съ който се прогласи военното положение, моля почитаемото Народно сѣбрание, на основание чл. 73 отъ конституцията, да благоволи и го одобри.

„София, 20 септември 1912 г.

„Прѣдседателъ на Министерския съвѣтъ, министъръ на външнитѣ работи и на изповѣданията:

И. Е. Гешовъ.

Р ѣ ш е н и е

за одобрение указа № 6 отъ 17 септември 1912 г

„Членъ единственъ. Одобрява се указъ № 6 отъ 17 септември 1912 г., съ който се обявява цѣлото царство въ военно положение“. (Бурни ржкоплѣскания отъ всички страни)

Прѣдседателъ: Има думата г. министъръ-прѣдседателъ.

Министъръ-прѣдседателъ И. Гешовъ: Г. г. народни прѣдставители! Прѣдстои да разисквате и утвърдите единъ сериозенъ за страната актъ — прѣдстои да разисквате и утвърдите указа за обявяване на военно положение въ цѣлото царство. Мотивитѣ, г. г. народни прѣдставители, които прѣдизвикаха това обявяване, сж подробно изложени въ току-що прочетения печатанъ текстъ на прѣдложението и нѣма нужда, мисля, да се говори много то тѣхъ. Не само едно крайно миролюбиво правителство като онова, което азъ имамъ голѣмата честь да прѣдставявамъ, едно правителство, на което коректността и старанието да живѣе въ добри отношения съ всички свои съѣди никой не е оспорилъ и никой не може да оспори, не само, казвамъ, нашето миролюбиво правителство констатира опасността отъ едно нахлуване. Тая опасностъ се констатира едновременно и отъ правителствата на три други балкански държави. Констатира се отъ всичкитѣ четири балкански държави и даде се и отъ четиритѣ като мотивъ на тѣхната мобилизация, че ненадѣйната и непрѣдизвиканата отъ никакви наши мѣрки мобилизация на Турция е една цѣла провокация, че тя крие опасността отъ едно нахлуване на турската войска. При това единодушие въ констатиране на опасността, при нашата общепризната политика на миролюбие, вървамъ, г. г. народни прѣдставители, че вие ще се съгласите, какво

сѣдбоносниятъ жестъ на мобилизацията, заповѣдана отъ насъ и свѣрзаното съ нея обявяване на военно положение, бѣха напълно оправдани и че тѣ се повелително налагаха на нашата страна.

При тежкитѣ минути, г. г. народни прѣдставители, които тая страна днесъ прѣкарва, азъ мисля, че нѣма нищо по-необходимо отъ едно тѣсно съгласие между прѣдставителство и правителство, между изразители и изпълнители на волята на народа. И като съмъ убѣденъ, че вие, г. г. членове на Народното сѣбрание, напълно сподѣляте моя възгледъ върху необходимостта отъ едно сдѣшване между насъ, азъ се надѣя, че ние можемъ да разчитаме върху довърието на всички васъ, че вие нѣма да откажете да ни дадете нашата поддрѣпка, че вие ще гласувате не само указа, който е сега прѣдметъ на вашитѣ разисквания, но и другитѣ прѣдложения, внесени за одобрение въ настоящата първа извъредна сесия на XV-то Народно сѣбрание. И като ги гласувате, азъ ви моля да бѣдете убѣдени, че вие повѣрвате тѣхното приложение, и съ това тѣхно приложение, и сѣдбинитѣ на страната въ ржцѣтѣ на едни хора, които сѣзнаватъ всичката сѣкрушителна тежестъ на отговорността, която тѣ поематъ.

Вие ме виждате, г. г. народни прѣдставители, сломенъ подъ тая тежестъ. И азъ се питамъ, какъ бихъ я понесълъ, ако да не сѣществуваша три обстоятелства, които я облекчаватъ.

Първото отъ тия обстоятелства е, г-да, че ние изпълнихме съ една добросѣвестностъ, на която цѣлъ свѣтъ отдава справедливостъ, нашата длъжностъ, да запазимъ мира и да не излагаме страната на изпитнитѣ и ужаситѣ на една война. Всичко опитахме; не оставихме усилие неположено, за да настане единъ новъ животъ между насъ и нашитѣ южни съѣди. И послѣдната тѣхна мѣрка — да мобилизиратъ, когато ние, за да успокоимъ свѣта, съкращавахме нашитѣ маневри и разпуснахме нашитѣ запасни — дойде да ни докаже по най-необоримъ начинъ, че нашето миролюбие се е окончателно разбilo отъ тѣхното нежелание да сѣздадатъ толковъ необходимитѣ за мира на Балканитѣ условия, за добросѣдско живуване съ насъ и съ другитѣ балкански държави.

Второто обстоятелство е, че не само ние дойдохме до печалното заключение, което се изрази въ нашата мобилизация. Епохалното дѣло, историческото събитие на съгласението на четиритѣ християнски балкански държави, това мило подадено ржка на братски народи съ еднакви минали страдания и съ еднаква пужда отъ сѣздаването на едно сносно положение на Балканитѣ, ни дава възможностъ да черпимъ въ него сила и бодростъ за тежката задача, която ни прѣдстои да разрѣшимъ, да черпимъ въ него и надежда, че съ разрѣшението на тая задача ще се пукне зората на една нова ера въ Балканския-полуостровъ, на една ера на миръ и щастие за неговитѣ измѣчени населения.

И най-послѣ, третото и не най-малкото обстоятелство, което прави по-лека нашата трудна мисия, е чувството, е съзнанието, г. г. народни прѣдставители, че народътъ, че тоя народъ, съ когото ние особено сега имаме толковъ причини да се гордѣемъ, е съ насъ. Това единодушие въ поддрѣжката на правителството, тоя избликъ на безгранична пожертвователностъ и беззавѣтенъ патриотизмъ, на които ние отъ нѣколко дни насамъ сме очарованитѣ зрители, сж най-доброто доказателство, че жестътъ, който ние направихме, тоя жестъ, който намѣри такъвъ мощенъ отзвукъ въ душата на цѣлия народъ, се одобрява отъ него. И това негово едногласно одобрение е една цѣнна утѣха, е едно рѣдко насърчение за насъ.

И дато благодаря отъ името на правителството вамъ, г. г. шефове на партиитъ, за съдѣйствието, което вие съ вапитъ приятели ни давате, и вамъ, г. г. народни прѣдставители, за подкрѣпата на народа, азъ ви моля да ме върватъ, че правителството ще си изпълни докрай своята длъжностъ къмъ тая България, която има право да се надѣе, че ще се създаде най-сетнѣ и за нея толкова желаниа отъ всичкитъ ѣ синове миръ, единъ миръ, който да отговора на нейнитъ тежки жертви, който да ѣ даде възможностъ да стане тя единъ истински факторъ на редъ, напредѣкъ и култура въ Балканския-полуостровъ.

Отъ всички страни: Браво! (Бурни и продължителни ржкоплѣскания и викове „ура“)

Прѣдседателятъ: Има думата народниятъ прѣдставителъ г. Александъръ Малиновъ.

А. Малиновъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Дълбоко убѣденъ, че днешнитъ врѣмена не сж врѣмена на дълги парламентарни рѣчи, азъ се качвамъ на трибуната съ твърдото, непоколебимо намѣрение да кажа само нѣколко думи. Съ тия думи искамъ да охарактеризирамъ линията на поведението, което ние ще държимъ спрѣмо правителството, спрѣмо сегашната негова длъжностъ. Когато всички наши, ваши приятели сж напуснали своитъ партийни знамена и сж застанали подъ това на нацията, на насъ, тѣхни избраници тукъ, въ парламента, не прѣдстои друго, освѣнъ да послѣдваме тѣхния же примѣръ. Е добръ, азъ налущамъ знамето на опозиционеръ и заставамъ подъ това на правителството и ще вървя подъ него догата, докогато то и българскиятъ народъ не постигнатъ своитъ днешни цѣли.

Отъ болшинството: Браво! (Бурни ржкоплѣскания)

А. Малиновъ: Г. г. народни прѣдставители! На обединението и единодушието вѣнъ не сме въ правото да отговоримъ съ разединение тукъ, въ парламента. Азъ съмъ дълбоко убѣденъ, че моя и на моитъ приятели тукъ, въ парламента, длъжностъ е да не внасяме нито дѣломъ, нито словомъ дисхармония въ този ентусиазъмъ, който е завладѣлъ цѣлия български народъ, ето защо ще кажа само слѣдно. Правителството е свикало сесията за едно твърдѣ кжсо врѣме, за да поиска нашитъ одобрения на неговитъ мѣроприятия; безъ да навлизамъ въ сжщността на тѣзи мѣроприятия ще кажа: то мобилизира българската армия — добръ стори; обяви военно положение — инакъ не можеше да постъпи; то ангажира десетки милиона лева за военни нужди на страната — то изпълни своя дългъ. То има не само нашето одобрение; то има нашето пълно довѣрие, съ едно условие — впрочемъ, излишно слѣдъ рѣчъта на уважамия г. министъръ-прѣдседателя, да се върви се изъ тоя пътъ, изъ който се о трѣгнало. Нашиятъ приятелски, най-искренъ съвѣтъ е: напредъ! Икономическиятъ, финансовитъ, физическиятъ, всичкитъ сили на нацията сж достигнали върха на своето напѣжение. Максимумътъ отъ националното напѣжение не може да свърши, освѣнъ съ максимумъ резултати.

Г. г. народни прѣдставители! Отъ сръбско-българската война насамъ, двадесетъ и толкова години, България, всички нейни правителства, и най-вече сегашното, се съобразяваха съ съвѣтитъ, които ни даваха цивилизованиятъ свѣтъ, които ни даваха великитъ сили — съвѣти на благоразумие, съвѣти на търпѣние. Е добръ, българскиятъ народъ слѣдъ толкова годишното, безрезультатното имъ слѣждане

прѣстана да върва въ тѣхъ, и се отказва да живѣе вече съ формулата, че врѣмето работи за насъ. И ако най-миролюбивото, най-коректното спрѣмо съвѣтитъ на силитъ наше правителство е взело рѣшителната мѣрка, която подлежи да одобримъ, да свика подъ знамената всички добри синове на България — това ще каже, че инакъ не е могло да се постъпи.

Г. г. народни прѣдставители! Намъ ни се казва, че нищо особено не е станало; че ние, българитъ, сме искали да използваме благоприятния политически моментъ. Не е вѣрно. Трагичното е тамъ, че нищо ново не е станало, че днешниятъ денъ мяза на вчерашния, вчерашниятъ на завчерашния, че всичкитъ отъ 25 години на насамъ приличатъ единъ на другъ: Кочани мяза на Щипъ, Щипъ — на онова безправие и на онази анархия, които безспорно царуватъ въ съсѣдната ни империя и които прѣчатъ на миролюбива България спокойно и прогресивно да се развива.

Европа искала миръ. Тѣй е. Но моето дълбоко убѣждение е, че България го иска два пѣти повече: тя скѣпи кръвта на своитъ синове, и би се радвала повече да ги види облѣни съ потъ, да се трудятъ на културната нива, на нивата, която дава насжщния хлѣбъ, откожко да ги вижда избивани на бойнитъ полета. Не авантюри ни блазнятъ, не териториални завоевания, едно ни блази — цивилизацията на Балканитъ, правовиятъ редъ, възможността спокойно, мирно, по човѣшки да се живѣе и тукъ, и тамъ, отвѣдъ Рила.

Отъ болшинството: Вѣрно! (Ржкоплѣскания)

А. Малиновъ: И ако днесъ мечтътъ е полуизваденъ, то вината не е наша, и нека ние, народнитъ прѣдставители, отъ тази трибуна кажемъ: ако има кръвъ да се пролѣе, то вината не е наша.

Г. г. народни прѣдставители! Не сме сами. Съ насъ сж, както ни каза г. министъръ-прѣдседателятъ, и сърби, и гърци, и черногорци. Нѣщо ново е станало, което е оближило насъ съ тѣзи народи, съ едни отъ които довчера почти бѣхме въ неприятелски, а съ други, може-би, и въ по-лоши отношения. Какво ни е обединило? Азъ не знаа каква е базата на това споразумѣние. Този въпросъ е важенъ, но той остава откритъ; той изисква по-други врѣмена, по-спокойни, за да бжде разискванъ, засега азъ привѣтствувамъ това споразумѣние и поздравявамъ отъ моя страна правителството съ този неговъ успѣхъ.

Отъ болшинството: Браво! (Ржкоплѣскания)

А. Малиновъ: Искамъ дълбоко да вървамъ, че то е знало да запази и нашитъ интереси.

Г. г. народни прѣдставители! Азъ свършихъ: всичко що трѣбваше да кажа — казахъ. Азъ влизамъ въ положението на правителството; азъ разбирамъ неговата отговорностъ прѣдъ нацията, не нека го сърадвамъ, че то е щастливо да бжде днесъ начело на работитъ. Нека му позавидимъ за това. Прѣдъ менъ се мѣркатъ неговитъ успѣхи вече — успѣхи на България...

Отъ болшинството: Браво! (Ржкоплѣскания)

А. Малиновъ: Азъ дълбоко вървамъ въ тѣзи успѣхи. Съ пълна вѣра въ тѣхъ налущамъ тази трибуна съ вика: Да живѣе България; да живѣе сегашното нейно правителство!

Отъ болшинството: Браво! (Френетически ржкоплѣскания)

Прѣдседателъ: Има думата народниятъ прѣд-
ставителъ г. д-ръ Никола Геннадиевъ.

Д-ръ Н. Геннадиевъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Слѣдъ единъ дълъгъ и тежестенъ за всички ни исторически периодъ, въ който българскиятъ народъ даде доказателства на дълготърпѣние и на почитъ къмъ интереситъ на Европа, настѣпи върховниятъ часъ, въ който България трѣбваше да покаже силата на своята рѣшителностъ и непоколебимата си воля да извоюва сѣдбинитъ си. Гласътъ на българския народъ, единодушенъ и могъщъ, намѣри правителството на България отзивчиво къмъ великитъ задачи на нашето племе, и то постанови да се събере военната ни сила. И тогава, г-да, видѣхме ерѣлище великолѣпно и възвишено: заласнитъ войници, по трима, четирма брата отъ едно и също сѣмейство, понѣкога баща съ нѣколко свои синове, се стекоха съ пѣсни и викове на тържество да образуватъ отъ гърдитъ си щитъ на отечеството. Старци поведоха стоката си безъ ропотъ, безъ принуждение, безъ надзоръ — отъ дълбоко съзнание на своитъ граждански длъжности. Този походъ на всички българи, способни да носятъ орѣжие, къмъ опрѣдѣлената, ясна за всички ни цѣль, се върши съ оная внушителна и спокойна енергия, която е изразъ на върховни добродѣтели.

Българскиятъ народъ бди надъ насъ, за да види, да-ли неговитъ прѣдставители изражаватъ неговата душа. Балканскитъ християнски народи, кръстени вече въ братство съ насъ, което братство желаемъ и ще направимъ всичко зависящо отъ насъ да бѣде дълготрайно, да стане окончателно, чакатъ да излѣзатъ отъ тукъ думи на топло съчувствие. Чуждиятъ свѣтъ е отправилъ погледи къмъ насъ и чака да види какво ще рѣши колективниятъ умъ на България. При тия условия, г-да, нашата длъжностъ е явна: нашитъ рѣшения трѣбва да бѣдатъ бързи, кратки, ясни. Нека гласътъ, който ще излѣзе отъ тукъ, да прозвучи като бойна трѣба и да бѣде чутъ като прѣдѣствие на двубоя, който ще настѣне на утрѣшния день.

Прѣдлагамъ, г-да, всичкитъ законопроекти, положени днесъ на дневенъ редъ, да бѣдатъ приети на първо четене безъ прѣния, съ общъ поривъ, съ аklмация. (Бурни ржкоплѣскания отъ болшинството)

Прѣдседателъ: Има думата народниятъ прѣд-
ставителъ г. д-ръ Василь Радославовъ.

Д-ръ В. Радославовъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Азъ съмъ, така да кажа, прѣдизвиканъ отъ рѣчта на г. министъръ-прѣдседателя, да изкажа отъ трибуната мнѣнието на една партия, която досега се броеше за най-войнствената политическа партия въ страната.

Може ли единъ народенъ прѣдставителъ да излѣзе въ Народното събрание слѣдъ извършениѣ толкова факти, подчертани отъ цѣлия български народъ, да бѣде противъ едно народно дѣло, за което ето вече 35 години България е работила и докарала дневното сѣдбоносно събитие, за което има отговорностъ прѣдъ историята не само настоящето коалиционно правителство, но цѣлиятъ български народъ въ царство България? Естествено е, прочее, че съмъ длъженъ и азъ да подчертая прѣдъ народното прѣдставителство, не само отъ името на либералната партия, но и за цѣлия български народъ, че онова, което е извършено сега отъ настоящето коалиционно правителство, извършено е то съ одобрението на всички политически партии въ страната, на всички български граждани.

Отъ болшинството: Bravo! (Бурни ржкоплѣскания)

Д-ръ В. Радославовъ: Всички сме се отарали, до-
колкото е било възможно отъ наша страна, да спомогнемъ на дѣлото. Ако въ нѣкои отношения ние сме направили работи, които, може-би, съ поврѣдили дипломацията на българското правителство, за това отговорността и виновността не е на опозицията, но на други, които не съ прѣдупрѣдили своеврѣ-
менно; ако има нѣщо побъркано, то не е станало съ зла мисль.

При всичко, че народното дѣло е вече турено на разрѣшение не толкова отъ единъ вотъ на Народното събрание, колкото отъ силата на орѣжието, ние трѣбва да погледнемъ по-нататѣкъ сериозно, като изкажемъ нашата благодарностъ на настоящето министерство за успѣхитъ му да придобие поддържката и на други три още християнски балкански народи. Ето едно дипломатическо дѣло, което не се очакваше отъ мнозина, не само въ България, но и далече отъ българскитъ граници. За този успѣхъ — нашата похвала.

Отъ болшинството: Bravo! (Бурни ржкоплѣскания)

Д-ръ В. Радославовъ: Г. г. народни прѣд-
ставители, и до днешенъ день се вижда, че старанието на нѣкои ужъ наши приятели е да се развали всичко, което е направено въ полза на единъ блокъ, на единъ съюзъ на Балканитъ, защото всички опѣ-
няватъ важността и значението на подобно съглашение между четиритъ балкански християнски държави. И ако ние сме искали да разрѣшимъ това народно дѣло само съ налитѣ собствени дипломатически и военни сили, колко по-успѣшно и по-добро е сега, когато за това дѣло дѣйствуватъ още три кабинета заедно съ кабинета на България?

Отъ болшинството: Вѣрно! (Бурни ржкоплѣскания)

Д-ръ В. Радославовъ: Около 40 души министри съ вече, които се грижатъ за сѣдбата на Балканитъ. Това е, казвамъ, голѣма похвала за нашето правителство, и съ врѣме, когато бѣдемъ посветени въ подробноститъ на туй сполучливо съглашение, ние ще можемъ да дадемъ още по-голѣма оцѣнка за него.

Слѣдъ голѣмитъ всенародни събрания въ страната, които, за съжаление, подчертаха, че налитѣ съсѣди въ Турция не можаха да разбератъ плода на врѣмето, че си остааха такива, каквито си бѣха и прѣди 25—30 години, защото слѣдъ единъ погромъ послѣдва другъ, втори погромъ надъ беззащитнитъ ни сънародници въ Турско; когато не можаха да разбератъ днешното врѣме и положение, естествено е, че избликъ на негодувание въ България трѣбваше да се очаква, ако и да не бѣше, може-
би, своеврѣмененъ. Този избликъ на негодувание, всенародното желание да се тури край вече на теглото на християнитъ въ Турско, трѣбваше, казвамъ, да даде достатъчно вѣра въ нашето правителство, че то ще бѣде поддържано докрай въ политиката си отъ всички граждани, безъ разлика на политически убѣждения.

При наличността на единодушното заявяване на българския народъ, при радостното масово отиване къмъ орѣжие на българския юнакъ, ние всички трѣбва да изкажемъ вътрѣшната си благодарностъ за съзнанието народно, защото мъчно е да се върши едно велико, едно патриотично дѣло, когато нѣма народно съзнание. Народътъ ни е вече напълно увѣренъ въ успѣха на жестоветъ на настоящето правителство, и нему не остава друго, освѣнъ да продължи пътя — да добие резултатъ, какъвто се желае не само отъ България, но отъ съюзенитъ — Сърбия, Гърция и Черна-Гора. Азъ съмъ убѣденъ, че и другитъ правителства, които по настоящемъ се показватъ хладнокрѣвни, въ края на крайщата ще одо-

братъ, въ името на хуманността, извършеното отъ балканскитѣ християнски държави. Струва ми се, че ние нѣмаме нужда да ни заявяватъ отъкъде, че ще ни поддържатъ, защото достатъчна е храбрата армия, съ която разполагатъ четиритѣ балкански държави, да даде на нашия непоправимъ съездъ да разбере, че трѣбва най-послѣ да се удовлетвори християнското население въ Македония и Одринско, като му се създадатъ човѣшки правдини.

Надѣя се и увѣренъ съмъ, че резултатътъ отъ рѣшителния жестъ на балканскитѣ държави ще бѣде добъръ. Сега трѣбва да работимъ бързо. Съгласенъ съмъ да одобримъ мѣроприятията на правителството, внесени въ Народното събрание, въ тая извънредна сесия; тѣ трѣбва да се приематъ единодушно отъ всички ни, съгласно прѣдписанието на вѣтрѣшния правилникъ въ едно най-кѣсо врѣме.

Прочее, азъ заявявамъ, че нашата група ще гласува за внесенитѣ отъ правителството рѣшения и законопроекти.

Отъ болшинството: Bravo! (Бурни и продължителни ржкоплѣскания)

Прѣдседателъ: Има думата софийскитѣ народенъ прѣдставителъ г. Янко Сакжзовъ.

Я. Сакжзовъ: Г. прѣдседателю! Азъ бихъ желалъ да изслушамъ по-старшитѣ членове на другитѣ партии.

Прѣдседателъ: Редътъ Ви е сега, г. Сакжзовъ, и азъ Ви давамъ думата.

Я. Сакжзовъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Азъ изказахъ желанието да бѣда послѣдния, който ще се изкаже по общитѣ дебати по тоя въпросъ. Причинитѣ може да ви бѣдатъ ясни. Азъ искахъ да чуя мнѣнието на ония партии, които се смѣтатъ управляющи, ония партии, които се смѣтатъ мѣродавни, които могатъ да поематъ отговорността въ тия тежки минути, които прѣкарваме, и слѣдъ туй да бѣда послѣдния, който ще си каже мнѣнието, което мнѣние, вие трѣбва да прѣдугаждате, не ще бѣде съгласно, не ще бѣде въ унисонъ, да не кажа, че ще бѣде въ дисонансъ съ онова, което ще се чуе въ общитѣ дебати по тоя въпросъ. Тѣзи бѣха причинитѣ, които ме караха да отправя молбата си къмъ г. прѣдседателя. Но добъръ е да чуете дисонанса прѣди, и слѣдъ туй да чуете по-нататъкъ съгласието и отъ другитѣ.

Менѣ ми направиха впечатлѣние, г. г. народни прѣдставители, отъзи три обстоятелства, които г. министъръ-прѣдседателъ изтъкна, че, за да се рѣши България, да се рѣши правителството да мобилизира народа, подѣйствували сж му три обстоятелства: първо, че то е било изчерпало всички срѣдства на мирни въздѣйствия, за да може въ създаната империя да настане единъ животъ необходимъ за тамошното население; второто, че четиритѣ балкански държави, три извънъ насъ, Сърбия, Черна-Гора и Гърция, и тѣ едновременно сж усѣтили нуждата отъ мобилизиране на своя народъ, респективно на своята армия; че и тѣ едновременно изчерпали всички срѣдства на мирно въздѣйствие; и третото, че народътъ български билъ съ правителството.

Г. г. народни прѣдставители! Ще кажа нѣколко думи върху тия три довода, върху тия три обстоятелства, достатъчно тежки за единъ дипломатъ и за единъ политикъ, достатъчно важни, за да може да се рѣши едно правителство на такава една мѣрка, каквато е мобилизацията.

Г. г. народни прѣдставители! Военното положение, което се налага отъ мобилизиране на нашата армия, може-би, не би било толкова тежко, колкото

е тежка самата мобилизация. Не знаемъ, вие всички идете изъ срѣдата на българското население, тамъ, отъ дѣто се набиратъ нашитѣ войници, тамъ, дѣто е животътъ на нашия народъ; вие всички носите чувствата и мислитѣ на нашето население. Азъ не отивамъ да мисля, че вие живѣте извънъ това население; азъ вѣрвамъ, че вие имате отъ първонзточника впечатлѣния, вѣрвамъ, че тѣзи впечатлѣния сж автентични, че дѣйствително вие намирате единъ ентузиазъмъ въ срѣдата на нашето население. Нека кажа, че и азъ забѣлзвамъ тоя ентузиазъмъ. Но позволете ми да добавя, че не искамъ тукъ, въ срѣдата на народното прѣдставителство, дѣто, както се изрази, ми се чини, г. Малиновъ, се намира колективниятъ умъ на България, не бихъ искалъ, казвамъ, въ това мѣсто да говорятъ само чувствата, а да заговори умътъ на България, този умъ, който ние ужъ прѣдставяваме. И ако това е така, задъ този ентузиазъмъ, който вие виждате въ лицето на стари и млади, повикани подъ знамената, позволете ми да чуя и вида и други чувства, чувства на загриженостъ, чувства на голѣма, голѣма загриженостъ: загриженостъ за това, което оставятъ, и загриженостъ за това, което ще заварятъ.

П. Станчевъ: Трѣбва да го кълнемъ по-напрѣдъ, за да говори истината.

Отъ болшинството: Да го кълнемъ: той не е положилъ още клетва.

Прѣдседателъ: (Звъни) Моля, тишина, г-да! Когато и мислитѣ на г. Сакжзова да бѣдатъ несъгласни съ вапитѣ, моля ви да имате търпѣнието да ги изслушате.

Я. Сакжзовъ: Г. прѣдседателю! Дѣйствително, вие трѣбваше да изпълните прѣдписанието на извѣстия членъ отъ конституцията, който задължава народнитѣ прѣдставители да положатъ нужната клетва. Безъ съмнѣние, тази клетва ще я положа и азъ, и ако обичате, изпълнете го въ дадения моментъ, сега. Вие имате конституцията напрѣдъ си и, споредъ нея, азъ давамъ клетвата, писана въ нея. Четете тая клетва, и азъ ще я прочета подиръ Васъ.

Прѣдседателъ: Вчера другитѣ г. г. прѣдставители се подведоха подъ клетва, Васъ Ви нѣмаше. Тая формалностъ ще остане за другъ пътъ.

Я. Сакжзовъ: Г. г. народни прѣдставители! Вие казвате, че азъ внасямъ дисонансъ въ вапето настрояние. Азъ бихъ искалъ народниятъ прѣдставителъ да дѣйствува не подъ настрояние. Ако настроението има мѣсто, то е тамъ, дѣто ще се извършватъ съдбоносни събития; тамъ има мѣсто отъ настрояние, тамъ има мѣсто отъ дисциплина, отъ спирање на мисълта, отъ спирање и на настроянията, меки, сантиментални. Тамъ нѣма за какво да дѣйствува мисълта: кого оставяме и кого ще заваримъ. Но тукъ да не искате да чуете това отъ мене — това ме очудва.

Отъ болшинството: Слушаме Ви.

Прѣдседателъ: Г. Сакжзовъ! Никой не Ви прѣчи да говорите, но вие трѣбва да държите смѣтка за настроението на народнитѣ прѣдставители, когато изказвате Вапитѣ мисли.

Я. Сакжзовъ: Моитѣ думи, г. прѣдседателю, сж записани въ протоколитѣ и отъ тѣхъ азъ нѣма да се откажа. Тѣ сж достатъчно български и патриотически въ тази смисълъ, въ която ние разбираме чашия патриотизъмъ.

Д. Радевъ: Вие нѣмате никакъвъ патриотизъмъ.

Прѣдседателъ: (Къмъ г. Сакжзова) Азъ Ви моля да не влизате въ споръ съ мене, а да продължавате рѣчта си.

Я. Сакжзовъ: Г. г. народни прѣдставители! Че народътъ е за тая акция на правителството, въ това трѣбва да се разбере. Цѣлиятъ народъ, повиканъ подъ знамената, казвате, е за акцията. Когато вие го поведете подъ знамената, той нѣма да ви се противи въ него моментъ, но той слага отговорността всецѣло на тѣзи, които сж го повикали да направи тази стѣпка. Ако този народъ, вмѣсто да го повикате подъ знамената, бихте го повикали на единъ плебисцитъ, тогава имате право да говорите какво настроение той ще ви изкаже съ свол вогъ. Но вие го поставяте прѣдъ извършения фактъ; вие го поставяте прѣдъ едно сѣдбоносно събитие, и той е туренъ въ невъзможност да хвърли отъ себе си оня дългъ, който тежи върху неговитѣ плещи. Билъ той отъ която щете партия, г. г. народни прѣдставители — азъ бихъ искалъ да внимаваме въ такива едни моменти въ думитѣ на вашитѣ противници — азъ бихъ искалъ да видете вие, да разберете, че той не иска и нѣма да се откаже отъ да изпълни дълга си. Даже и най-явниятъ противникъ на войната, даже и най-явниятъ противникъ на насилието, като му се възложи тази задача отъ обществената организация, която се прѣдставява отъ правителството, и той нѣма да захвърли пушката, и той нѣма да ви направи бунтъ. Само тогава, когато той се убѣди, че вие прѣдательствувате, че вие измѣнявате на общитѣ интереси, че вие го вмѣквате въ една неизходима бѣда, тогава той ще обърне оръжието сръщу васъ. И затова, въ този общъ ентусиазъмъ съзирайте и другата страна. Не е това, което вие мислите, че той е повиканъ подъ знамената и, слѣдователно, военното положение, военно-полевитѣ сѣдилища го плашатъ. Не е това, а то е именно усѣщането, че отговорната властъ, че правителството, което отговаря за сѣдбинитѣ на страната, е това, което той ще повика подъ отговорностъ. Тази именно свобода, да може да повика правителството подъ отговорностъ, тя му дава и правото, тя го прави и послушенъ, тя го накарва и да изпълнява дълга си. Въ този ентусиазъмъ, който вие забѣлгзвате въ нашето население, повикано подъ знамената, трѣбва да различавате тия два момента.

Когато, значи, единъ министъръ-прѣдседателъ, за да оправдае едно мобилизиране на армията, което мобилизиране въ днешния моментъ е равно на единъ най-дълбокъ прѣвратъ, какъвто ние сме имали въ нашия животъ, казвамъ, когато единъ министъръ-прѣдседателъ се рѣши на една такава сѣдбоносна стѣпка, той не би трѣбвало да не довижда, да не дооцѣнява и другата страна на въпроса, че ентусиазъмътъ на народа е двойственъ, че той отива да изпълнява дълга си въ пълното съзнание, че има възможността и свободата да иска отъ васъ отвѣтъ, когато той ще напусне това мѣсто, което е завзелъ.

Ц. Бръшляновъ: Това знаемъ.

Я. Сакжзовъ: Именно това обстоятелство единъ министъръ-прѣдседателъ би трѣбвало да има прѣдъ видъ, когато се стѣква на една такава хлъзгава почва, каквато е ентусиазъмътъ на народа.

Прѣдседателъ: Г. министъръ-прѣдседателъ каза именно, че правителството поема всичката отговорностъ върху си.

Я. Сакжзовъ: Г. г. народни прѣдставители! Втората точка, на която се спира г. министъръ-прѣдсе-

дателътъ, е съгласието на четиритѣ балкански държави да мобилизиратъ едновременно. Г. г. народни прѣдставители! Тая мобилизация на четиритѣ балкански държави показва, дѣйствително, за смѣстването на едно съгласието между тия балкански държави. Ние не принадлежимъ къмъ тия, които искатъ раздоръ, не само между народитѣ, но и между тия малки държавици. Напротивъ, въ българската политическа литература, това сж хората отъ нашата партия, които винаги сж искали да се постигне едно балканско споразумѣние. Но, г. г. народни прѣдставители, мислите ли, че това споразумѣние, което е станало между нашитѣ правителства, е тъкмо онова споразумѣние, което ние бихме могли въ цѣлата му пълнота да желаемъ? Има споразумѣние и споразумѣние. И ако не бѣха тѣзи особени тежки минути, които ние прѣкарваме, азъ бихъ могълъ да кажа на г. министъръ-прѣдседателя, че той много повече би зарадвалъ и българския народъ, и балканскитѣ народи, ако можеше да излъже прѣдъ насъ съ едно споразумѣние на малко по-друга почва — не споразумѣние за едно мобилизиране на войски, за едно нападение или защита безразлично — азъ бихъ искалъ, и българскиятъ народъ би искалъ да види едно споразумѣние върху по-друга почва: икономическа, културна, и слѣдъ това политическа и най-напослѣдъкъ вече, ако е нужно, военна. Г. г. народни прѣдставители! Вие започвате оттамъ, отдѣто свършватъ и отдѣто би трѣбвало да свършватъ културнитѣ народи. (Смѣхъ)

Отъ болшинството: Много бързате.

Я. Сакжзовъ: Вие започвате съ една военна конвенция, която трѣбваше да бѣде краятъ на вашитѣ усилия, и именно въ туй отношение ние, които сжщо искаме споразумѣние на балканскитѣ народи за единъ културенъ животъ, за единъ общъ, дори политически животъ на Балканитѣ, казваме, че това споразумѣние не се достига по тоя начинъ. Всѣки ще ви запита и всички вие ще бѣдете утрѣ поставени прѣдъ този въпросъ: „какво по-нататкъ?“ Какъ ще се споразумѣте по-нататкъ? Да-ли вие, съединитѣ днесъ, утрѣ не ще се нахвърлите едни сръщу други, както ви го казватъ и въ печата, и въ дипломатическитѣ разговори? (Възражения отъ болшинството. Мнозина отъ народнитѣ прѣдставители напущатъ залата)

Г. г. народни прѣдставители, азъ не съмъ отъ ония, които да не оцѣнявамъ вашето излизане, вашитѣ протести и вашитѣ ржкоплѣскания; познати ми сж и единитѣ, и другитѣ. Зная защо ржкоплѣскате, зная и защо протестирате. (Възражения)

Н. Давидовъ: Не знаете какво говорите. Въ Цариградъ дръжте тѣзи рѣчи.

Я. Сакжзовъ: Не ме вълнува това.

Д-ръ Х. Мутафовъ: Но пъкъ тия Ваши декламации сж намъ много по-добрѣ познати, г. Сакжзовъ, слушали сме ги достатъчно.

Прѣдседателъ: (Звъни) Моля, тишина, г-да.

Д. Радевъ: Ако имаше капка християнска кръвъ, не трѣбваше и на умъ да ти минаватъ тѣзи приказки.

Прѣдседателъ: Нѣмате думата, г. Радевъ.

Я. Сакжзовъ: Азъ съжалявамъ, че моето първо присѣствие тукъ се сръща съ единъ такъвъ тежкъ въпросъ, по който ние съ васъ се тѣй дълбоко раз-

личаваме. Но както вие смътате за ваша длъжност да ржкопийскате на дѣйствиата на правителството, така и азъ, изпратенъ отъ частъ отъ българския народъ, смътамъ тукъ да изкажа своя протестъ за онова, което се е извършило. Имайте търпѣние, г-да.

Прѣседателъ: Моля, безъ прѣрекания, г. Сакжовъ.

Я. Сакжовъ: Първата точка, върху която се основава г. министъръ-прѣседателъ и на която той дава най-голъма цѣна, е тази, че сж били изчерпани отъ негова страна всичкитѣ мирни въздѣйствиа върху нашитѣ съсъди, за достигане на едно мирно живуване на границата и вътрѣ въ империята, е една точка, върху която азъ намирамъ доста общи точки на съприкосновение съ нашата мисль и съ нашето оцѣнение. Дѣйствително, днешното правителство, можемъ да кажемъ, че е едно отъ тия, които най-насетѣ вече, въ най-крайния моментъ биха могли да прибѣгнатъ къмъ една остра, къмъ една крута мѣрка. Но, г. г. народни прѣдставители, ако днешното правителство отъ идването си на властъ повидимому се е държало коректно спрѣмо съседната ни империя, то ние, като народни прѣдставители, които не забравяме, че прѣди това правителство е имало и други правителства, ние не можемъ да забравимъ какви сж били поведениата и отношенията на нашитѣ правителства спрѣмо съседната империя. И позволете ми да ви кажа: тукъ въ тази точка влиза всичко оуи, всичкитѣ оуи грѣшки, всичкитѣ оуи прѣстѣпления, които сж се правили въ тази страна и изкуплението на които ние днесъ виждаме, този ентусиазмъ, който вие заблѣзвате, и оная угриженостъ, която стои задъ него, всичко туй голѣмо зло е едно изкупуване на нашата толкова годишна работа въ тази страна по външната политика. Ние изкупуваме, г. г. народни прѣдставители, съ това бѣствие, което е настѣпило въ страната ни — защото една такава мобилизация, която дислокира всички способни за работа мъже, е едно дѣйствително бѣствие — ние изкупуваме, казвамъ съ туй нашето минало, и когато е въпросъ за мислене, не за дѣйствиа, позволете ми да си изразя пълната мисль. Ние днесъ и днешнитѣ живущи български изкупуваме грѣшкитѣ на миналото; но по сме ли ние въ правото да посочимъ на тѣзи грѣшки, защото когато ги посочимъ, когато ги признаемъ, ние очистиаме и себе си днесъ, и утрѣшното бѣдѣше отъ подобни грѣшки. Позволете ми сега, вие като не ги изказахте, да ги изкажа поне азъ накѣсо.

Прѣседателъ: Моля, дръжте се о прѣдложението на правителството и оставете миналото.

Я. Сакжовъ: Нѣма да влизамъ въ тѣхното изброяване. Но вие, г. г. народни прѣдставители, ми говорихте за ентусиазма на нашия народъ, който отива подъ знамената. Мислите ли, г. г. народни прѣдставители, че страната, срѣщу която ние се мобилизираме, че народътъ, срѣщу който ние отиваме, съ по-малкъ ентусиазмъ влиза подъ знамената?

Д-ръ Х. Мутафовъ: Не Ви прилича, като българинъ, да говорите това. Засрамете се!

Н. Давидовъ: Не Ви е срамъ!

Отъ болшинството: Долу! Долу! (Нѣкои народни прѣдставители наскочатъ и отиватъ на трибуната при оратора)

Прѣседателъ: Г-да, моля всички на мѣстата си. (Вдига се голѣмъ шумъ)

Вдигамъ засѣданието за половинъ часъ.

(Слѣдъ отидихъ)

Прѣседателъ: (Звъни) Засѣданието продължава.

Моля г. оратора да заеме мѣстото си.

Я. Сакжовъ: (Отъ трибуната) Макарь и въ отсъствието на г. министъръ-прѣседателя, азъ ще продължа моята мисль, която се касаеше до първия пунктъ, върху който той базира, основава своята акция за мобилизирането. Азъ казахъ, г. г. народни прѣдставители, че по първия пунктъ ние имаме най-много общи точки на съприкосновение. Азъ не знаа да има въ България обществена и политическа група, която да не оцѣнява еднакъо условията, въ срѣдата на които живѣятъ населениата въ съседната империя. Всички дѣйствително оцѣняваме, че тия условия не сж нито условия на една конституционна държава, нито на една държава, която да има какъвто и да бѣде правовъ редъ. И тѣзи невъзможни условия на съществуване въ съседната империя ние сме били също едни отъ тия, които сж ги изтъквали и у насъ, и въ странство. Недѣйте си мисли, г. г. народни прѣдставители, че извѣстни явления ние не оцѣняваме тѣй, както и вие. За мнозина отъ васъ, може-би, е неизвестно, че въ тѣй нареченитѣ македонски движения наши видни другари сж вземали твърдѣ голѣмо участие. Дори първитѣ македонски конгреси сж се извършвали съ прѣдставители отъ нашата партия, а, слѣдъ това, инициативата за първитѣ международни отношения спрѣмо Македония и спрѣмо македонския въпросъ е била вземана пакъ отъ наша страна.

П. Станчевъ: И Св. Св. Кирилъ и Методий сж ваши! (Общъ смѣхъ)

Я. Сакжовъ: Ако за васъ е важно това, което значи европейско мнѣние, бѣдете увѣрени, че началото на това мнѣние на европейската демокрация, относително македонския въпросъ и ориентската проблема, е турено пакъ отъ тия, които прѣдставлявамъ азъ въ тази камара.

Д-ръ В. Радославовъ: Не се знае.

Я. Сакжовъ: Недѣйте си прѣдставлява, че македонскиятъ въпросъ е само нашъ въпросъ; всички знаете, че той е общоевропейски въпросъ днесъ задъ насъ. Но ако вие, нашитѣ партии, можете да посочите на нѣкакъвъ си активъ въ създаването на онова мнѣние, къмъ което ние всички се стремимъ да бѣде създадено въ Европа, относително разрѣшеннето на македонската проблема, именно самоопрѣдѣленето и автономията на населениата въ съседната империя, въ това отношение историята, доколкото тя записва дѣятелността на нашитѣ правителства и на нашитѣ партии, дотолкова е записала и нашия приносъ къмъ уясняването на този въпросъ.

Д-ръ Х. Мутафовъ: Това не е на дневенъ редъ, г. Сакжовъ. Много далечъ отивате. Спрете се на онова, което е на дневенъ редъ.

Я. Сакжовъ: Азъ пристѣпвамъ къмъ заключението отъ тѣзи послѣлки. Ако вие, г. г. народни прѣдставители, въ ентусиазма на народа, въ съгласието на четиритѣ балкански държавици, въ изчерпването на всички ваши мирни срѣдства, виждате достатъчно основание да поведете народа на война съ другъ единъ съседенъ народъ, то позволете ми на това мѣсто да ви кажа, че, както нашиятъ народъ е готовъ да иска отъ васъ смѣтка за туй съдбоносно прѣдприятно, така и отъ тѣхъ има единъ народъ, който още не е достатъчно узрѣлъ, който нѣма, за

съжаление, оная свобода, за да поиска отъ своите правителства смѣтка за тѣхнитѣ дѣла. Важното е, г. г. народни прѣдставители, че, както ние днесъ изкупуваме грѣшките и прѣстѣпленията на българскитѣ правителства отъ 25 години насамъ, така и населенията въ Турция изкупуватъ грѣшките и прѣстѣпленията на своитѣ правителства отъ половинѣ столѣтне, отъ цѣло столѣтне насамъ. Не е скрито за насъ, г. г. народни прѣдставители, че това е една малка клика, една малка милитерно-бюрократическа клика, която управлява Турция, и че тя за своитѣ интереси жертвува интереситѣ на своята собствена нация и тия на другитѣ нации, които живѣятъ тамъ. Ето, моята мисль, г. г. народни прѣдставители, е именно тази, че, когато вие съ орѣжие въ ръка искате да разрѣшите диференцитѣ между двѣтѣ правителства, недѣйте забравя, че, както тукъ, и тамъ живѣятъ едни народи, които биха искали свободно да се развиватъ, но грѣшките на тукашнитѣ, на тамошнитѣ и на европейскитѣ правителства сж докарали невъзможността, за да бжде разрѣшенъ правилно и естествено този македонски въпросъ.

Прѣдседателъ: Не Ви позволявамъ да правите сравнение между нашитѣ правителства и правителствата на нашата съседка.

Д-ръ Х. Мутафовъ: (Къмъ г. Я. Сакжзова) Кѣсно идете съ Вашитѣ корекции.

Я. Сакжзовъ: Безъ съмнѣние има разлика, както има разлика между дневното правителство и нѣкои отъ миналитѣ правителства у насъ. Така е сжщо между правителствата въ България и правителствата на съседната Турска империя. Това сж правителства, които излизатъ отъ една привилегирована каста, за които е сѣ едно надъ кого владѣятъ, но искатъ да владѣятъ, искатъ да се ползватъ отъ привилегитѣ на своето владѣние. И благодарение на европейскитѣ правителства, благодарение на тѣхнитѣ съперничества, благодарение на тѣхнитѣ интриги, вие не можете да видите тамъ спокойствие, вие не можете да видите тамъ редъ. Тѣзи клики, които властвуватъ надъ ония населенія, се ползватъ единъ пѣтъ съ покровителството на една европейска група, другъ пѣтъ — съ покровителството на друга група. Днесъ можемъ да кажемъ, че българскитѣ правителства сж излизали отъ това влияние на европейскитѣ правителства, но можете ли ми вие каза, че днесъ нашата акция е съвсѣмъ лишена отъ подтикване или отъ подкрѣпване на извѣстни групи отъ европейскитѣ правителства? Ето, г. г. народни прѣдставители, дѣ е опасността за народа, който живѣе тукъ, въ тази страна, и за народитѣ, които живѣятъ тамъ, въ оная страна. Опасността е въ тѣзи именно тайни съглашения, въ тѣзи скрити за народитѣ договори, които оставатъ между правителствата за смѣтка на народитѣ. За насъ не е не извѣстно какъ една славянска страна, каквато бѣ Босна и Херцеговина, се даде на Австрия...

Прѣдседателъ: Моля Ви, г. Сакжзовъ, да се държите о прѣдмета и да не се отвлечате да говорите за Босна и Херцеговина.

Я. Сакжзовъ: Босна и Херцеговина е единъ примѣръ твърдъ ясенъ за насъ, за да ни покаже какво трѣбва да правимъ.

Д-ръ Х. Мутафовъ: Г. Сакжзовъ! Вие бѣхте членъ на съюзния комитетъ прѣди нѣколко мѣсеца, който дѣйствуваше въ такава смисль, въ каквато днесъ българското правителство дѣйствува, и азъ се чудя какъ Вие днесъ идете отъ тази трибуна да отричате всичко онова, което този комитетъ и Вие поддър-

жахте. Идете днесъ да противорѣчите на себе си. Това е срамно. Вие ми говорихте въ този комитетъ, че задачата на България, Сърбия и Гърция е да се съюзятъ — тъкмо това, което извърши дневното правителство. И сега Вие, вмѣсто да ржкоплѣските, че се постигна докрай задачата на този комитетъ, идете да противорѣчите самъ на себе си.

Я. Сакжзовъ: Вие ржкоплѣските на една бивша наша дѣятелностъ, и азъ се удивлявамъ какъ Вашиятъ просвѣтенъ умъ не е въ състояние да разбере мотивитѣ, които ме накараха да говоря това, което днесъ ви казвамъ.

Д-ръ Х. Мутафовъ: Много сте непонятенъ.

Я. Сакжзовъ: За Васъ, които сте пълни съ настрѣние, което сте оставили Вашия умъ потъналъ въ вашето настроение, азъ, може-би, съмъ непонятенъ.

Д-ръ Х. Мутафовъ: Не е истина. Протестираме. Ние съ пълно съзнание вършимъ това, което правимъ днесъ. Вие сте подъ впечатлѣнието на това, което става въ Работническия клубъ.

Н. Давидовъ: Чалма, чалма му трѣбва.

Я. Сакжзовъ: Мисльта ми е слѣдующата. Ако ние искаме съ нашата акция да създадемъ едни условия на съществуване отгатиъкъ, то е въ слѣдствие на голѣми грѣшки и прѣстѣпления на нашитѣ правителства...

Обаждаъ се: Чухме го.

Прѣдседателъ: Моля Ви, г. Сакжзовъ, да говорите по прѣдмета, а не за несществуващи прѣстѣпления.

Я. Сакжзовъ: ... и на още по-голѣмитѣ грѣшки и прѣстѣпления на ония, които сж управлявали оная страна, на съперничествата и враждебнитѣ интриги на европейскитѣ сили.

Н. Давидовъ: Кажете конкретно сега.

Я. Сакжзовъ: Да, когато ви закаратъ въ една слѣпа улица и ви кажатъ: „Карайте прѣзъ тази стѣна“, вие не можете да минете прѣзъ тази стѣна, защото васъ сж ви докарали въ тази слѣпа улица. (Възражения) Докогато народитѣ отгатиъкъ се оставятъ цѣли въкове, а ние тукъ 25 години народъ да ни водятъ политиката неотговорни хора, да ни водятъ политиката хора, които за своитѣ собствени интереси сж разплаквали майки и дѣца, дотогава вие ще бждете винаги изпрѣчвани прѣдъ такъвъ единъ фактъ: или да напуснете орѣжието, което ви даватъ, или да го вземете и да отидете да изпѣлите дълга си, а когато се върнете, да дойдете да дириете смѣтка отъ това правителство и отъ всички правителства, които сж докарали цѣлия народъ въ една такава слѣпа и задънена улица. Ние протестираме противъ досегашното управление на България, ние протестираме и сръпу неотговорния факторъ у насъ, който ни е довелъ до тая слѣпа улица.

Отъ болшинството: Долу! Долу!

Я. Сакжзовъ: Азъ се утѣшavamъ, че тѣзи, които днесъ ми викатъ „долу“, утрѣ ще ми отдадатъ право.

Прѣдседателъ: Има думата г. Димитъръ Тончевъ.

Д. Тончевъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Обикновено излизамъ на трибуната съ едно вънание, но днешното е такова, щото, искрено признато, на-да-ли бихъ могълъ да държа нѣколко рѣчь; затова азъ се ограничавамъ да кажа само нѣколко думи.

Ние се намираме прѣдъ едно велико събитие, ние се намираме, може-би, прѣдъ една компромисия на голѣмитѣ интереси на нашето бѣдѣще. Безъ да се оставямъ на играта на въображението, азъ, като прѣдставявамъ хладнокрѣвно всички послѣдствия отъ събитията, които се подготвяватъ, се спирамъ върху най-важния въпросъ за бѣдѣщето на моето отечество и намирамъ, че другъ изходъ нѣма, освѣтъ всички единодушно и солидарно да гласуваме всички сѣдства, които сж потребни за спасението интереситѣ на България.

Отъ болшинството: Bravo! (Бурни ржкоплѣскания)

Д. Тончевъ: Имамъ пълна вѣра и надежда, че българското правителство, както ни увѣри неговиятъ прѣдставителъ, г. министъръ-прѣдседателъ, е направило всичко за запазване националнитѣ интереси, слѣдъ като се свършатъ събитията.

На кого принадлежи заключението по събитията? На правителството. Намъ, на народното прѣдставителство, принадлежи правото да направимъ да почувствуватъ, дѣ сж българскитѣ интереси и да кажемъ на всички, че нѣма жертви, прѣдъ които България ще се спре за запазването имъ.

Отъ болшинството: Bravo! (Ржкоплѣскания)

Д. Тончевъ: Двѣ врати сж отворени за правителството, и секретътъ на избора е неговъ. Азъ разбирамъ и зная всичката нужда за мирна политика на Европа и на цивилизацията; азъ разбирамъ и зная всичкия интересъ да се запази мирътъ. Никой отъ насъ не е противъ този миръ; но днесъ, при сегашнитѣ условия, за да се запази мирътъ на Балканския-полуостровъ, е потребна ефикасната намѣса на цивилизована Европа, безъ която намѣса това е невъзможно. Нека защитимъ, изкараме своето дѣло, като се стараемъ да проникнемъ прѣзъ една отъ двѣтъ отворени врати къмъ античния миръ, и когато заемемъ тамъ една силна позиция, правата, които днесъ ни се отричатъ, тогава ще ги имаме.

Г. г. народни прѣдставители! Сжиденията, които г. Янко Сакжзовъ изказа, не внесоха никакъвъ дисонансъ въ чувствата, единодушието и солидарността на колективния умъ на българския народъ.

Отъ болшинството: Вѣрно, bravo! (Бурни ржкоплѣскания)

Д. Тончевъ: Г. Сакжзовъ е противъ общата мобилизация. Мигаръ свободна България, на почвата на която той сѣе социалистическото учение, мигаръ нашиятъ парламентъ, въ който тукъ тѣй свободно говори, не е дѣло на една голѣма мобилизация на единъ великъ народъ — рускиятъ?

Отъ всички страни: Вѣрно, вѣрно!

Д. Тончевъ: Кѣдѣ щѣше да бѣде почвата за г. Янко Сакжзовъ, а тѣй сѣщо и за неговитѣ другари, да сѣятъ тѣй свободно и тѣй охолно учението на социализма?

Н. Апостоловъ: Въ Тузлука.

Д. Тончевъ: Той, мисля, дойде въ противорѣчие съ себе си, като възстана да се дадатъ сѣдства и възможност на българското правителство, на бъл-

гарския народъ да създаде и отглати Рила сжщитѣ условия за такова свободно проповѣждане на всевъзможни политически учения, включително и социалистическото.

Отъ болшинството: Bravo! (Бурни и продължителни ржкоплѣскания)

Д. Тончевъ: Азъ виждамъ и усѣщамъ, че Ориентътъ е призванъ за нова сѣдба. Тя, тази нова сѣдба, може да бѣде осигурена само съ единодушието и солидарността на българския народъ, подкрѣпенъ съ събора на всички християнски държавици на Балканския-полуостровъ. Щомъ г. министъръ-прѣдседателъ на България ни увѣрва, че правителството е взело всички мѣрки, за да се запазятъ националнитѣ интереси слѣдъ свършването на събитията — и ние трѣбва да върваме това — азъ мисля, че голѣма тежестъ на отговорността за резултата на събитията нѣма да падне само върху българското правителство: тя ще падне върху цѣлия български народъ. (Ржкоплѣскание отъ болшинството) Ито защо азъ мисля, че най-доброто и най-умното ще бѣде онова, което изказаха всички тукъ прѣдговорници, съ изключение на г. Янко Сакжзовъ. Прочее, нека понесемъ нашето народно дѣло на ржцѣтъ на единодушието и солидарността. Тамъ е тържественниятъ и сигуренъ пътъ.

Отъ болшинството: Bravo! (Бурни и продължителни ржкоплѣскания)

Прѣдседателъ: Има думата търновскитъ народенъ прѣдставителъ г. Димитъръ Страшимировъ.

Д. Страшимировъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Моментътъ съвсѣмъ не е за приказки, и азъ за приказки не излизамъ. Но и да мълчимъ не може. Излъзохъ, за да засвидѣтелствувамъ на правителството подкрѣпата на нашата парламентарна група.

Отъ болшинството: Bravo! (Бурни ржкоплѣскания)

Д. Страшимировъ: Когато единъ народъ, г-да, дойде до този моментъ, въ който ние се намираме, не може да се говори вече за критика, защото моментътъ за критики сж много по-рано. Желаетъ ли нѣкой между насъ да се намѣри въ положението, щото цѣлъ свѣтъ открито въ лицето да го нападне, че той е единъ крупенъ и голъ невѣжа? Нема събитията не се развиватъ отъ нѣколко години насамъ така, че и слѣпниятъ да види и глухиятъ да чуе, че не, не може да върви тѣй, както е вървѣло до днесъ? Балканскитъ-полуостровъ днесъ е стигналъ до едно положение да бѣде прѣдметъ на разискване отъ всички страни, и за чудо, че само едни дребни народи, народи, които довчера сж се понили и сж гнили въ робство, можаха да докаратъ положението дотукъ. Нема това не е достатъчно за насъ, за да разберемъ, че е дошълъ моментътъ, тѣзи народи, макаръ малки и слаби, да кажатъ и тѣ своята дума? Туй е положението, което трѣбва да имаме прѣдъ очи, когато разсждаваме ние, избраницитѣ на цѣлъ единъ народъ, събрани тукъ, за да кажемъ думата си. Положението, г-да, е тѣй критично и тѣй кристализирано, че намъ, дѣйствително, не остава много да кажемъ, освѣтъ да изкажемъ подкрѣпата си на правителството, не защото е правителство, но защото се касае за една идея, която днесъ е идея на цѣлъ единъ народъ — що казвамъ, не на единъ народъ, съ насъ сж четири народи, съ насъ е цѣлиятъ Балкански-полуостровъ. Днесъ има думата този Балкански-полуостровъ, робскитъ Балкански-полуостровъ.

Отъ болшинството: Браво! (Ржкоплѣскания)

Д. Страшимировъ: Е добръ, г. г. народни прѣдставители, касаеше се да прѣдугадамъ оная пропасть, която се тотви окончателно прѣдъ насъ. Азъ не искамъ да правя комплименти на правителството, нито да го критикувамъ, но ще кажа: нашиятъ народъ отдавна чувствуваше това и правителството само стана отзвукъ на онуй, което всѣки до единъ трѣбваше да чувствува. Опасността е явна и жестока. Имаше нѣкои моменти, които ние, като зрители, бѣхме принудени да прѣживѣемъ, а тѣзи моменти бѣха: да бждешъ съсѣди съ единъ народъ, съ една държава, която има една система на управление вече немодерна, система завоевателска. Отдавна напътъ сънародници въ Македония бѣха дошли до съзнанието, че не сж народъ, за да иматъ господари надъ себе си, но нашата съсѣдка, Турската империя, не можа да се откаже отъ своята стара идея, че е завоевателска империя. Тѣкмо тамъ е изходната точка. И тѣй като въ послѣднитѣ години тамъ народътъ достигна до едно високо съзнание, даваше да се разбере, че не може да търпи вече старата система, тогава тази завоевателска империя прибѣгна къмъ унищожението. Ние трѣбваше да се изложимъ на народно унижение, унижение невъзможно за единъ свободенъ народъ; ние трѣбваше да гледаме какъ на 20—40 км. отъ нашата граница поголовно се коли цѣль градъ. Азъ припомнямъ на всѣкого, който малко-много носи сърце, не само патриотическо, но човѣшко сърце, да помисли какво впечатлѣние направя клането въ Батакъ. И помислете си, г-да, Батакъ бѣше едно село, а прѣдъ насъ сега се клаха два града. Това не може и не може да върви и занаярѣдъ така. Прѣдъ такова поголовно унижение ние трепнахме още зимасть, и азъ прѣдсказахъ отъ туй мѣсто, че не може и нѣма да се избѣгне войната. Не че ние желаемъ война, не, нито тукъ не желяе войната, и азъ най-малко. Българскиятъ народъ толкова вѣково е познатъ въ историята като единъ миренъ, трудолюбивъ и коректенъ народъ и съ своитѣ съсѣди, и съ всѣкого. До днесъ ние сме били най-коректни, и това е може-би една честъ за нашето правителство. Но не може единъ народъ да търпи това докрай безъ упѣрбъ на своето самосъзнание, на своето достойнство като народъ. И тамъ бѣше причината въ края на крайщата, за да заговори и у насъ чувството.

Да, но тукъ именно захваща, г-да, едно изпитание, тукъ захваща края на оный моментъ, който би трѣбвало да имаме прѣдъ очи, когато даваме подкрѣпата си за дѣйствиe. Не е въпросъ за реформи вече. Нисъ винаги апелирахме къмъ чуждитѣ сили и имъ казвахме: признаваме, ние имаме ангажирани интереси въ този полуостровъ, вашитѣ интереси сж такива, каквито сж и нашитѣ, обаче реформи не сж достатъчни. Цѣль сѣбѣ е днесъ съ насъ — това трѣбва да имаме прѣдъ очи. Азъ мисля, че нищо не прѣувеличавамъ. Четето, г-да, чуждитѣ вѣстници — английски, френски, швейцарски, даже австрийски, ако искате. Тамъ ще видите общо единодушие; то е, че ние не сме на кривъ път, не защитаваме крива кауза, а една човѣшка народна права кауза. Ние сме тѣзи, които, безъ да желяемъ да завоеваме, можемъ да се застѣпимъ за поробѣнитѣ народи въ съсѣдната империя. Всички други, които днесъ заговарятъ отъ насъ, тѣ сж завоеватели, ние не. Всички, които отъ вънъ погрѣчатъ, тѣ сж, които говорятъ за война, ние не. Ние не говоримъ за война, ние казваме: това не може да бжде тѣй, отстъпете. Обаче идеята е много проста, и мисълта е опростотворена, кристализирана вече. Азъ ще ви цитирамъ — и това е за честъ на Англия — че въ 1905 г. Лансдаунъ въ парламента каза: „Несъвмѣстимо е турското управ-

ление съ реформи. Тамъ трѣбва да махнете турското управление“. Това е общо мнѣние днесъ. Трѣбва да махнете турското управление, а то ще рече: махнете неподната администрация, махнете турскитѣ гарнизони — това, което ние днесъ искаме. Нека го направятъ тѣзи, които говорятъ за миръ. Азъ ще ги пригърна, ще ги разцѣлувамъ, ако покажатъ път, по който можемъ да достигнемъ този резултатъ. Тѣзи двѣ нѣща сж непримирими: не може автономия или реформи прѣди да се махне турското управление. Нека да не си правимъ иллюзии. Европа, която се намѣри прѣдъ единъ съюзъ на балканскитѣ народи и се чуди какъвъ изходъ да даде на положението, оцѣнява много хубаво туй положение; ти разбира, че „реформи“ ще рече днесъ да се махне турското владичество отъ християнскитѣ области въ Европа. Туй е положението.

Отъ болшинството: Браво! (Ржкоплѣскане)

Д. Страшимировъ: Е добръ, въ състояние ли сме ние да ангажираме чуждитѣ сили да дойдатъ да пропѣдятъ оногova, който е господаръ тамъ? Азъ мисля, че е много тежко положението. Ние или трѣбва да отстъпимъ, да кажемъ: добръ, ще се съгласимъ съ единъ двусмисленъ реформъ, както е било досега, или да отидемъ докрай. Азъ самъ не съмъ човѣкъ на сантиментализма. Единъ отъ нашитѣ другари намекна, че може да има сантиментализъмъ. Това би било благородно увлѣчение. Едно патриотично увлѣчение е велико, красиво дѣло; даже единъ народъ, увлѣченъ въ патриотична война, и да я загуби, той не умира, той взема уроци. Но, казвамъ, у мене сантименталността не говори. Азъ обмислямъ въпроса отъ години, и маналата година пледирахъ по него тукъ. Та, казвамъ, положението е такова, че трѣбва да вървимъ напредъ, безъ да гледаме назадъ. Ние сме, които ще изкараме това дѣло; балканскитѣ народи сж, които могатъ да говорятъ за миръ, не други, защото други ще говорятъ само за завоевание. Ето, г-да, такова е нашето положение. И затуй азъ казвамъ, че при най-големо хладнокрѣвие ние бихме поднесли подкрѣпата си на правителството. Радостта на България при успѣха, че всички балкански държави сж подали намъ приятелска рѣка, тая радостъ е толкова велика, че не е само българска. Тя е велика, тя е една проба за нашата политическа зрѣлостъ, защото само затуй, че не сме били зрѣли, затова другъ е владѣялъ, който, може-би, не е билъ толкова силенъ, колкото ние сме силни.

И тѣй, г-да, намъ прѣдстои да изпълнимъ една велика задача, да изпълнимъ онуй, което единъ великъ братъ отъ славянското племе извърши спрѣмо насъ, и днесъ ние се радваме на една свобода. Личното мое мнѣние и чувство, ако искате да го кажа, е, че ние нѣмаме морално право да живѣемъ като свободенъ народъ, макаръ че не сме неблагодарни, като сме освободени; морално право ние имаме да живѣемъ, като освободимъ народитѣ на тѣзи балкани, които сж орсени съ кръвта на нашитѣ прадѣди, само тогава, когато направимъ всичко отъ насъ възможно и принесемъ всички жертви, които стоятъ на наше разположение, като народъ, за свободата на ония, които заедно съ насъ работиха за тая свобода.

Отъ всички страни: Браво, браво! (Бурни ржкоплѣскания)

Д. Страшимировъ: И тѣй, г-да, да не противорѣча на себе си, да не говори думи, за да продължавамъ разговора, заявявамъ и завършвамъ съ туй: ние, нашата група, изявяваме на правителството подкрѣпата си въ това, което то е почнало. Нека то отиде до

логическия край на своите начинания, да не се спира прѣдъ жертви, защото цѣлиятъ народъ е еднодушенъ. И азъ го поздравлявамъ, поздравлявамъ въ неговото лице и всичките прѣдставители на политическия групировки, които се показаха достойни като политически дѣйци и като граждани на страната въ този моментъ.

П. Станчевъ: Безъ Сакжзовата група.

Д. Страшимировъ: Г. Сакжзовъ изпълни дълга си кѣмъ своята партия, ние не можемъ да му се сърдимъ. Азъ бихъ забѣлѣзалъ другарски на г. Сакжзова — зная го лично колко е благороденъ и колко добри чувства има; той е безкористенъ въ това, което говори, той е приятелъ на балканската конфедерация — бихъ му припомнилъ, че той забрави да каже, какво ние сме въ пѣтя на балканската конфедерация. Чужденците единодушно повтарятъ едно: че ние стоимъ прѣдъ велики събития, че този съюзъ, който, може-би, недооцѣняваме достатъчно, има въ себе си ядката на толкова велики послѣдствия, съ които величието на нашата радостъ едва-ли може да се сравни. Това е общо мнѣние. Никой не може да прѣдскаже ония велики послѣдствия, които може да има този съюзъ.

Отъ болшинството: Вѣрно! (Ржкоплѣскане)

Д. Страшимировъ: Тамъ е балканската конфедерация, тамъ е нашето бѣдѣще. Ние въ България, като центъръ на Балканитѣ, днесъ захващаме да бѣдемъ единъ народъ, около който се групиратъ другитѣ, защото, кой знае какъ, тѣ сж се намѣрили по-слаби отъ насъ. И ние трѣбва съ чувство и достойнство да поемемъ тази роль, която съдбата ни прѣдоставя, и да се покажемъ достойни на поста си. Въ тази смисълъ поздравлявамъ българския народъ: че се яви единъ народъ зрѣлъ политически и съ единодушното на своите избраници подкрѣпи голѣмата задача, която ще понесе въ тежката борба.

Отъ болшинството: Bravo! (Бурни и продължителни ржкоплѣскания)

Прѣдседателятъ: Има думата пловдивскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Христо Поповъ.

Х. Поповъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Изслупахме прѣдставители отъ всички групи; сега пѣкъ ние да се видимъ помежду си. Азъ ще кажа само двѣ думи не като прѣдставителъ отъ група, а като човѣкъ, българинъ и депутатъ. Азъ бихъ желалъ всички депутати, когато излизатъ на тази трибуна да изразяватъ волята на народа, и бихъ съвѣтвалъ нашия приятелъ, който тукъ се съпротивлява на тази програма, въ която виждамъ блѣстящо бѣдѣще, да имаме куражъ на 12 августъ, когато цѣлата столица ревѣше и искаше отмѣщение и разплата за петстотинъ годишните мѣки, да се явише и да каже тѣзи думи, които каза тукъ. Само такъвъ депутатъ е полезенъ, защото тукъ да се криешъ задъ мандата си на народенъ прѣдставителъ, задъ свободата на словото и да говоришъ такива думи, които азъ чуехъ и които, за съжаление, едвамъ можахъ да изслушамъ, не е доблестно. Би било доблестно, ако този депутатъ, когато цѣлиятъ народъ се яви и рева, тъй да се каже, като лѣвъ, за да сжса онѣзи вериги, които не му даваха възможностъ да напѣрѣва, да се яви тамъ и да го убѣди. Защо ние не се явихте тогава, а днесъ сте дошли тукъ да разправяте грѣшките на всички, и че ако не бѣха тѣзи грѣшки, турцитѣ нѣмаше да колятъ? Ами прѣди ние да имаме правителства, имаше кланета въ Турция — кое правителство бѣше виновно?

Отъ болшинството: Bravo! (Бурни ржкоплѣскания. Смѣхъ)

Х. Поповъ: Какъ не си давате смѣтка, моля ви се, за това? Зазубратъ нѣколко думи отъ нѣкои писатели на европейските страни, които иматъ съ милиони работници, както напр. Англия, която отъ 18 милиона активно население има 16 милиона въ търговията и индустрията и само два милиона въ земледѣлието, и ги прѣнасятъ тукъ. Я ми кажете, моля ви се, ако се убиеше единъ англичанинъ, какво би станало въ Англия? Можете ли си прѣдстави какви сж тѣзи картини въ Турция? Сѣ едни и сѣщи: цѣлъ градъ постланъ съ лешове — и това въ XX вѣкъ — и ние, българинѣ, не се възмущаватъ! Това е странно. Европейците вече се възмущаватъ. Нека не се сърдятъ много турцитѣ, защото дадохамъ всичката възможностъ да влѣзатъ въ цивилизацията и да дадатъ толкозъ свобода, колкото се дава. Тѣ не я дадоха. Ето го (Сочи г. министъръ-прѣдседателя), който викаше тукъ: „Миръ, миръ, миръ“, и когато за шипското клане цѣлъ народъ се движеше, азъ отъ тукъ го нарекохъ лѣвоукротителъ и че ще отговаря за това единъ день, защото чувствувашъ, че народътъ не е въ състояние да търпи, и сжщиятъ този министъръ, слѣдъ като казва „Мира, мира, мира!“ каза: „На ти сѣкира!“

Отъ болшинството: Bravo! (Бурни ржкоплѣскания)

Х. Поповъ: И я намѣрилъ, и я изострилъ, и я лѣсналъ, и така добръ подкрѣпена, както трѣбва. Сега ще видите кой е българскиятъ лѣвъ!

Отъ болшинството: Bravo!

Х. Поповъ: И сега за това трѣбва да го ругаемъ ли? Не. Монѣ почитания и уважения. (Ржкоплѣскане отъ болшинството) Вървете напѣрѣдъ, бѣдѣщето е наше — на тѣзи народи, които наричаме балкански и за които цѣла Европа говори, че тѣхната политика е такава: балканските народи да се развиватъ свободно; Балканътъ е за тѣхъ. Е добръ, съ самото съглашение вече четиритѣ сили на Балканския-полуостровъ образуватъ една велика сила. Достатъчно е, че тѣ днесъ могатъ да извадятъ 600 хиляди войници, добръ въорѣжени, и да знаете, че когато говорятъ чрѣзъ разумни министерски уста, носятъ величие въ бѣдѣще.

Отъ болшинството: Bravo!

Х. Поповъ: Азъ не се боя; напротивъ, виждамъ блѣстящото бѣдѣще на всички тѣзи народи. Съ този балкански съюзъ — въ каква форма, не искамъ и не трѣбва да зная, и не искамъ да се ползувамъ отъ туй право като народенъ прѣдставителъ да питамъ — си прѣдставявамъ вече една добра перспектива, която, ако съумѣятъ тѣзи четири правителства да я използватъ, тѣ ще бѣдатъ първите основатели на една балканска федерация, дѣто подъ закрилата на свободата ще цѣвти тази култура, която твори всичко, за да задоволи днесъ цивилизования свѣтъ. Едно бихъ желалъ: да не би Турция, която е толкозъ умна, толкозъ виртуозна, съ своя подписъ, съ своите хати-хумаюни, хати-шерифи, мѣшурета и не знамъ какво си, и сега да каже: „Подписвамъ“, и настоящето правителство да каже: „Свърши се“. (Голѣмъ смѣхъ) Това вече не може; трѣбва да се каже, че на турски подписъ, подкрѣпенъ отъ велики сили, българскиятъ народъ вече не може да вѣрва. Ако ни дадете права, искрено кажете дождѣ: до тукъ, добръ; ха, оттеглете вашитѣ войски, за да навлѣзатъ нашитѣ. (Бурни и продължителни ржко-

плѣскания) Ако ще и най-малки права да ни се дадат, но тъй да ни се дадат: не турчинъ да ги прилага, а българинъ, или сърбинъ или кой да е християнинъ. Слѣдъ туй думата ще бѣде дума: ще отеглимъ тая войска слѣдъ толковъ врѣме, колкото трѣбва да се изпълни тази работа. Ние ще изпълнимъ този дългъ. Тогава ще видимъ осъществени тѣзи човѣшки права, за които българскиятъ народъ се е готовилъ толковъ врѣме и сѣдбата днесъ му помага, за да го видимъ на това мѣсто, което му е опрѣдѣлено отъ историята.

Поздравявамъ, прочее, и правителство, и оппозиция, и цѣлия български народъ, а ти, Бруте, (Обръща се къмъ г. Янка Сакъзовъ) млъкни поне въ този моментъ.

Отъ болшинството: Браво! (Бурни и продължителни ржкоплѣскания)

Прѣдседателъ: Понеже никой не иска думата, обявявамъ дебатитъ по проектопрѣдложението за приключени, и моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които сж съгласни да се одобри току-що прочетенитъ указъ № 6 отъ 17 септември 1912 г., съ който се обявява България въ военно положение, въ свръзка съ мобилизацията, да си вдигнатъ ржката. (Бурни и продължителни ржкоплѣскания отъ всички страни) Прието съ акламация.

Пристъпваме къмъ втората точка отъ дневния редъ: рѣшение за одобрение указа № 8 отъ 19 септември 1912 г. за мораториума.

Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Ц. Бръшляновъ: (Чете)

„Г. г. народни прѣдставители,

„Въ слѣдствие на общата мобилизация на въоръженитѣ сили, заповѣдана на 17 того, по-голѣмата частъ отъ нашитѣ търговци, индустриалци и занаятчии, отъ чиновницитѣ и служащитѣ въ банковитѣ учрѣждения и въ голѣмитѣ търговски и индустриални кѣжи въ страната бѣше повикана подъ знамената, поради което нормалното сключване на търговски и банков операции бѣше фактически прѣустановено. Едновременно съ това и по сжщата причина се спрѣ работата и у нотаріуситѣ и сѣдилищата, така щото нито извършването и оформяването на гражданскитѣ и търговскитѣ сдѣлки, нито протестирането за тѣхното неизпълнение въ срокъ бѣше възможно. При това положение на нѣщата, създадено отъ извънредни и непрѣдвидени обстоятелства, правителството счете за неизбѣжно и наложително, въ интереса на запазенето отъ по-голѣми сътресения частния и общественъ кредитъ, да объяви една кратковрѣмenna отсрочка въ изпълнението на всички парични задължения на частнитѣ лица, на дружествата и банцитѣ и на основание чл. 47 отъ конституцията издаде тукъ приложената врѣмenna наредба, утвърдена съ височайши указъ № 8 отъ 19 того.

Моля, прочее, почитаемото Народно събрание да гласува одобрението на горѣпоменатия височайши указъ.

„София, 20 септември 1912 г.

„Прѣдседателъ на Министерския съвѣтъ,
министъръ на външнитѣ работи и на изповѣданията:

И. Е. Гешовъ.

Проектъ.

Р ѣ ш е н и е

ва одобрение указа № 8 отъ 19 септември 1912 г.

„Членъ единственъ. Одобрява се указътъ № 8 отъ 19 септември 1912 г., съ който се утвърждава слѣдната врѣмenna наредба:

„§ 1. Дава се отсрочка (moratorium) на частнитѣ лица, дружества и банки за изпълнение на паричнитѣ задължения помежду имъ, произходящи отъ търговски и граждански сдѣлки, извършени прѣди 17 септември 1912 г., за единъ срокъ отъ три мѣсеца, начиная отъ тази послѣдна дата.

„§ 2. Дадената отсрочка не спира течението на лихвитъ“.

Прѣдседателъ: Понеже никой не иска думата, ще пристѣпимъ къмъ гласуване. Моля г. г. народнитѣ прѣдставители, които сж съгласни да се одобри указътъ № 8 отъ 19 септември 1912 г., съ който се въвежда въ България въ течение на три мѣсеца мораториумъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Слѣдва първото четене на законопроекта за прѣдоставяне на министра на финанситѣ правото да съкратява разходитѣ на държавата и на фондоветѣ по разрѣшенитѣ за 1912 г. кредити.

Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Ц. Бръшляновъ: (Чете)

„М о т и в и

къмъ законопроекта за прѣдоставяне на министра на финанситѣ правото да съкратява разходитѣ на държавата и фондоветѣ по разрѣшенитѣ за 1912 г. кредити.

„Г. г. народни прѣдставители,

„Настѣпилитѣ събития слѣдъ общата мобилизация на въоръженитѣ сили на царството поставятъ въ трудно положение държавното стопанство, като отъ една страна му налагатъ голѣми извънредни разходи за издържане на войската, които не могатъ да се покриятъ отъ редовнитѣ източници на бюджета, а отъ друга страна причиняватъ намаление на постѣпленията на приходитѣ. Заставени да дѣлимъ приходи за посрѣщане на извънреднитѣ нужди, ние трѣбва да прибѣгнемъ прѣди всичко къмъ съкращение въ разходитѣ, прѣдвиждани за удовлетворение нуждитѣ на държавата въ нормални врѣмена, които трѣбва да останатъ врѣменно на позадатъ планъ, щомъ се касае за засилване и поддържане бойната сила на народа въ моменти като сегашния, както и къмъ увеличение на държавнитѣ приходи.

„Увѣренъ, че почитаемото народно прѣдставителство ще даде тѣлото си съдѣйствию за обезпечаване финансови срѣдства на държавата при настоящитѣ извънредни обстоятелства, имамъ честъ да го помоля да разгледа и гласува приложенитѣ тукъ законопроекти:

„а) за прѣдоставяне на министра на финанситѣ правото да съкратява разходитѣ на държавата и фондоветѣ по разрѣшенитѣ за 1912 г. кредити, и

„б) за взаимобразни одрѣжки отъ заплатитѣ на чиновницитѣ, служащитѣ и постояннитѣ работници и за увеличение на военния данѣкъ.

„София, 21 септември 1912 г.

„Министъръ на финанситѣ: Т. Теодоровъ.

„Законопроектъ

за прѣдоставяне на министра на финанситѣ правото да съкратява разходитѣ на държавата и на фондоветѣ по разрѣшенитѣ за 1912 г. кредити.

„Членъ единственъ. Прѣдоставя се на министра на финанситѣ да прави, дѣто намѣри за възможно безъ вреда за държавния и общественъ редъ, съкращения въ разходитѣ отъ всѣкакъвъ видъ, разрѣшени по редовния и извънредния бюджети на държавата, по бюджетитѣ на фондоветѣ, както и по

всички свърхсметни кредити за финансовата 1912 г., като за всеки отделен случай взема и мнението на респективния министър.

Председателят: Които приемат на първо четене току-що прочетения законопроект за предоставяне право на министра на финансите да съкращава разходите на държавата и на фондовете по разрешените за 1912 г. кредити, моля, да си вдигнат ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчик Ц. Бръшлянов: Предлага спешност.

Председателят: Предлага се спешност. Които сж на мнение да се даде спешност за второто четене на гласувания законопроект, моля, да си вдигнат ржката. (Болшинство) Приема се.

Моля г. докладчика да докладва законопроекта член по член.

Докладчик Ц. Бръшлянов: (Чете)

„З а к о н ъ

за предоставяване на министра на финансите правото да съкращава разходите на държавата и на фондовете по разрешените за 1912 г. кредити.“

Председателят: Които приемат заглавието на законопроекта, моля, да си вдигнат ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчик Ц. Бръшлянов: (Чете)

„Член единствен. Предлага се на министра на финансите да прави, дѣто намѣри за възможно безъ вѣда за държавния и обществен редъ, съкращения въ разходите отъ всякакъв видъ, разрешени по редовния и извънредния бюджети на държавата, по бюджетите на фондовете, както и по всички свърхсметни кредити за финансовата 1912 г., като за всеки отделен случай взема и мнението на респективния министър.“

Председателят: Които приемат члена единствен на прочетения законопроект, моля, да си вдигнат ржката. (Болшинство) Приема се.

Слѣдва законопроектътъ за взаимнообразни одрѣжки отъ заплатите на чиновниците, служащите и постоянните работници и за увеличение на военния данѣкъ.

Докладчик Ц. Бръшлянов: (Чете)

„Законопроектъ

за взаимнообразни одрѣжки отъ заплатите на чиновниците, служащите и постоянните работници и за увеличение на военния данѣкъ.

„Чл. 1. Отъ 1 октомврий т. г., докато трае положението, създадено съ общата мобилизация на въоръжените сили на царството, отъ заплатите на чиновниците, служащите и постоянните работници по всички вѣдомства, включително и ония по вѣдомството на Българската народна, земеделска и кооперативна банки, окръжни постоянни комисии и общините, освѣтъ ония по вѣдомството на войната, да се правятъ взаимнообразни одрѣжки въ слѣдния размѣръ:

„отъ заплати до 2.400 л. включително по 10%;
„отъ заплати отъ 2.401 до 4.800 л. включително по 20%, и

„отъ заплати отъ 4.801 нагорѣ по 30%.

„Чл. 2. Военниятъ данѣкъ на лица, които не сж постъпили въ редовете на войската при общата мо-

билизация, се увеличава за една година съ още единъ размѣръ по размѣра за 1912 г. Изплащането на тъй увеличения данѣкъ става: $\frac{1}{3}$ до края на мѣсецъ септемврий 1912 г., $\frac{1}{3}$ до 1 декемврий сжщата година и $\frac{1}{3}$ до 1 май 1913 г.

„Върху неизплатения въ тия срокове данѣкъ да се събира глобата, прѣдвидена въ чл. 19 отъ закона за събиране прѣжитѣ данѣци.“

Председателят: Които приемат на първо четене току-що прочетения законопроектъ за взаимнообразни одрѣжки отъ заплатите на чиновниците, служащите и постоянните работници и за увеличение на военния данѣкъ, моля, да си вдигнат ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчик Ц. Бръшлянов: Комисията е на мнение и на този законопроектъ да бѣде дадена спешност.

Председателят: Които приемат да се даде спешност за разглеждането на този законопроектъ, моля, да си вдигнат ржката. (Болшинство) Приема се.

Моля г. докладчика да докладва законопроекта член по член.

Докладчик Ц. Бръшлянов: (Чете)

„З а к о н ъ

за взаимнообразни одрѣжки отъ заплатите на чиновниците, служащите и постоянните работници и за увеличение на военния данѣкъ.“

Председателят: Които приемат заглавието на законопроекта, моля, да си вдигнат ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчик Ц. Бръшлянов: (Чете)

„Чл. 1. Отъ 1 октомврий т. г., докато трае положението, създадено отъ общата мобилизация на въоръжените сили на царството, отъ заплатите на чиновниците, служащите и постоянните работници по всички вѣдомства, включително и ония по вѣдомството на Българската народна, земеделска и кооперативна банки, окръжни постоянни комисии и общините, освѣтъ ония по вѣдомството на войната, да се правятъ взаимнообразни одрѣжки въ слѣдния размѣръ:

„отъ заплати до 2.400 л. включително по 10%;
„отъ заплати отъ 2.401 до 4.800 л. включително по 20%, и

„отъ заплати отъ 4.801 нагорѣ по 30%.“

Г. г. народни прѣдставители! Въ прѣдставения текстъ комисията вмѣтна само една дума. Тамъ, дѣто е казано: „освѣтъ ония подъ вѣдомството на войната“, за по-голяма ясностъ се прие да бѣде: „освѣтъ ония подъ вѣдомството на Министерството на войната“ — ония, които въ нормално врѣме сж подъ вѣдомството на Министерството на войната.

Комисията счита още, че изказаните думи „включително и ония по вѣдомството на Българската народна, земеделска и кооперативна банки, окръжни постоянни комисии и общините“ сж турени за по-голяма ясностъ; съ това не се разбира, че неупомнатите могатъ да бѣдатъ изключени, както, напр., за Ов. Синодъ.

Министъръ Т. Теодоровъ: Казано е по всички вѣдомства; Синодътъ е подъ вѣдомството на Министерството на външните работи и на изповѣданията, затова не е казано.

Председателят: Има думата софийскиятъ народенъ прѣдставителъ г. Янко Сакъзовъ.

Я. Сакжзовъ: Г. г. народни прѣдставители! Тази мѣрка, която г. финансовият министър е вземалъ въ другитѣ части на члена може да бѣде намѣсто, обаче тукъ, що се касае за такова минимални заплати, каквито сж тѣзи до 150 л. или бихъ казалъ на такова заплати, които днесъ едва стигатъ за прѣхрана на служащитѣ, да не се правятъ никакви одрѣжки. Да се тури така: на заплати до 150 или до 120 л. никакви одрѣжки не се правятъ, защото отъ тамъ държавата нѣма да спести много, а напротивъ ще направи още по-голямъ оскъждността на ония, които ѝ служатъ. Ако, обаче, г. финансовият министър има нужда отъ пари, то каквото правятъ другитѣ държави въ подобни случаи, нека се направи и у насъ: нека се наложи данѣкъ върху приходитѣ отъ известна сума нагорѣ. Напр., върху приходитѣ отъ 4—5 хиляди лева нагорѣ, както е правено въ Англия подиръ всѣка война. Това можете да направите съ особенъ законъ, обаче на тѣзи малки и минимални заплати на служащитѣ до 120 или до 150 л. справедливо ще бѣде никакви одрѣжки да не се правятъ. Това е моето прѣдложение.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ Т. Теодоровъ: Г. г. народни прѣдставители! Въ случая се касае само за единъ заемъ, а не за единъ данѣкъ. Данѣжътъ върху чиновницитѣ не се увеличава, както не се увеличава и данѣжътъ върху други нѣкои съсловия на българското гражданство. Прави се една взаимнообразна одрѣжка. Тя не е отъ такава голѣма стойностъ, толкова значителна, за да може да помогне и удовлетвори всички нужди на съкровището; но при все това ние правимъ тѣзи одрѣжки отъ заплатитѣ на чиновницитѣ, както на ония, които получаватъ по-малки заплати, така и отъ другитѣ, които получаватъ по-голямъ заплати, разбира се не въ еднакъвъ размѣръ — на едни, както виждате, които получаватъ до 2.400 л. годишно, значи 200 л. мѣсечно, правимъ одрѣжки взаимнообразно, разбира се, за да имъ се повърнатъ въ послѣдствие пакъ, само 10%, когато на другитѣ, които получаватъ повече отъ 2.400 л. се правятъ 20%, а които получаватъ повече отъ 4.800 л. — 30%. Не съмъ съгласенъ да се направи изключение отъ това взаимнообразно одрѣжане даже и на чиновницитѣ, които получаватъ най-малки заплати, защото, колкото и да сж малки заплатитѣ на тѣзи чиновници, сѣ пакъ тѣхното положение въ днешно врѣме е несравнено по-завидно и по-добро, отколкото на онѣзи, които оставиха съмействата си и отидоха подъ знамената.

Отъ болшинството: Вѣрно!

Министъръ Т. Теодоровъ: Прѣди да плачемъ за чиновницитѣ, на които ще правимъ само одрѣжки и то взаимнообразно, трѣбва да имаме и чувството на справедливостъ по отношение на онѣзи, които даватъ много по-голямъ и по-дѣлни жертви. Слѣдователно, не е врѣме сега да се грижимъ за заплатитѣ на чиновницитѣ, макаръ за онѣзи чиновници, които сж най-малко платени, а да се грижимъ за опова, за което стана дума прѣди малко — за голѣмитѣ, за върховнитѣ интереси на страната, които сж поставени, тъй да се каже, на дневенъ редъ.

Азъ ходатайствувамъ законопроектъ да се приеме безъ измѣнение, не затова, защото съ тѣзи заеми ще попълнимъ хазната и ще получимъ Богъ знае какви срѣдства, но само затова, защото до известна степенъ дѣйствуваме по справедливостъ, като разпрѣдѣляме по възможностъ тежеститѣ върху всички български граждани, а не само върху онѣзи,

които сж подъ знамената. Когато би дошла войната, за която говори г. Сакжзовъ, и когато би станало нужда да се прибѣгнемъ къмъ изискване на по-голямъ срѣдства, тогава ще видимъ, да-ли ще трѣбва да увеличимъ данѣжа на нѣкому, да-ли на тѣзи, които плащатъ данѣжъ върху занятието или на онѣзи, които плащатъ поземеленъ данѣжъ, или ще прибѣгнемъ къмъ заемъ — то е въпросъ на бъдещето, който нѣма нищо общо съ този, който сега разглеждаме.

Азъ моля Народното събрание да приеме члена тѣй, както се прочете.

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 1 тѣй, както се докладва отъ г. докладчика съ измѣненията, допълненията и обясненията, дадени отъ него, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ Ц. Бръшляновъ: (Чете)

„Чл. 2. Военниятъ данѣжъ на лица, които не сж постѣпили въ редоветѣ на войската при общата мобилизация, се увеличава за една година съ още единъ размѣръ по размѣра за 1912 г. Наплащането на тѣй увеличения данѣжъ става: $\frac{1}{2}$ до края на мѣсецъ септемврий 1912 г., $\frac{1}{4}$ до 1 декемврий сѣщата година и $\frac{1}{4}$ до 1 май 1913 г.

„Върху неизплатения въ тия срокове данѣжъ да се събира глобата, прѣдвидена въ чл. 19 отъ закона за събиране на прѣмитѣ данѣжи“.

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 2, както се докладва, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Слѣдва докладването на законопроекта за свѣрхсметенъ кредитъ за извънредни нужди на сума 22.260.610 л.

Има думата докладчикътъ, г. д-ръ Мутафовъ.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Мотиви къмъ законопроектитѣ:

а) за свѣрхсметенъ кредитъ за извънредни нужди на сума 22.260.610 л.; б) за допълнителенъ свѣрхсметенъ кредитъ къмъ извънредния бюджетъ за 1912 г. на сума 5.000.000 л., и в) за допълнителенъ свѣрхсметенъ кредитъ къмъ редовния бюджетъ за 1912 г. на сума 3.371.100 л.

„Постройката на нови желѣзнопътни линии и бързото увеличение на трафика изискватъ и едно съобразно увеличение на подвижния материалъ по желѣзницитѣ. А докато този послѣдниятъ достигне нормата, нужна за експлоатацията, попълването му не може да стане отъ срѣдствата на редовния бюджетъ, тъй като то съставлява извънреденъ разходъ, който, направенъ единъжъ, ще служи на експлоатацията десетки години. За удовлетворението на тази нужда правителството се видъ принудено още прѣзъ първата половина на текущата година да открие на министра на желѣзницитѣ единъ допълнителенъ свѣрхсметенъ кредитъ отъ лева 5.000.000, който се явява като допълнение къмъ извънредния бюджетъ за 1912 г.

„Извѣстнитѣ събития пѣкъ отъ юлий мѣсецъ насамъ изискаха да се ускорятъ нѣкои работи и доставки на материяли по поддържане телеграфната и телефонната мрежи, поправката на мостове и пѣтища, попълването на военнитѣ складове съ оржия, муниции, облѣкло, храна, санитарни материяли и други такива. Прѣхвърлянето на болнитѣ войници отъ военнитѣ дивизиони въ гражданскитѣ държавни болници сѣщо прѣдизвика нѣкои извънредни разходи по Министерството на въ-

трѣшнитѣ работи. За всички тѣзи неотложни нужди правителството трѣбваше да разрѣшава свѣрх-смѣтни кредити, общата сума на която възлиза на лева 30.631.710. Подробно тѣзи кредити сѣ изложени въ самитѣ законопроекти.

„Като вѣрвамъ, че почитасмото народно прѣд-ставителство признава неотложната необходимостъ отъ тѣзи кредити, имамъ честъ да му прѣдставя за разглеждане и гласуване приложенитѣ три за-конопроекта.

„София, 21 септемврий 1912 г.

„Министъръ на финанситѣ: Т. Теодоровъ.

„Законопроектъ

за свѣрхсмѣтенъ кредитъ на сума 22.260.610 л. за извънредни нужди.

„Чл. 1. Разрѣшава се свѣрхсмѣтенъ кредитъ:

„а) на министра на войната:

„за военни нужди, указани въ слѣднитѣ поста-новления на Министерския съвѣтъ:

„1. I постановление отъ 19 юний 1912 г., протоколъ № 64 939.500 л.

„2. III постановление отъ 13 юлий 1912 г., протоколъ № 74 5.485.000 „

„3. I постановление отъ 22 августъ 1912 г., протоколъ № 90 7.356.610 „

„4. II постановление отъ 22 августъ 1912 г., протоколъ № 90 725.750 „

„5. I постановление отъ 28 августъ 1912 г., протоколъ № 95 100.000 „

„6. II постановление отъ 3 септемврий 1912 г., протоколъ № 99 2.400.000 „

„7. III постановление отъ 13 септемврий 1912 г., протоколъ № 108 822.250 „

„8. II постановление отъ 13 септемврий 1912 г., протоколъ № 108 3.231.500 „

„9. за маневритѣ прѣвъ м. м. августъ и септемврий 1912 г. 460.000 „

„Всичко на министра на войната . . . 21.520.610 л.

„б) на министра на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството:

„за направа и поправка на шосета и мостове (I постановление на Министер-ския съвѣтъ отъ 24 августъ 1912 г., про-токолъ № 93) 340.000 л.

„в) на министра на желѣзницитѣ, по-читѣ и телеграфитѣ (Главна дирекция на почитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ):

„за доставка на материали за под-държането на телеграфната и телефонна мръжи 400.000 „

Или всичко . . . 22.260.610 л.

„Чл. 2. Разходитѣ по този свѣрхсмѣтенъ кредитъ да се покрятъ:

„а) съ излишѣка по бюджета за 1911 г. — 12.207.822 л., и

„б) съ произведението на заеми срѣщу съкро-вищни бонове съ падежи и лихва, опрѣдѣлени отъ министра на финанситѣ съ одобрението на Министерския съвѣтъ.

„Чл. 3. Разходитѣ да се произвеждатъ съгласно съ закона за отчетността по бюджета и да се отнесатъ къмъ бюджета за 1912 г.“

Прѣдседателъ: Които приематъ на първо че-теие току-що прочетения законопроектъ за свѣрх-смѣтенъ кредитъ на сума 22.260.610 л. за извънредни

нужди, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: Прѣдлагамъ слѣдната спѣшностъ.

Прѣдседателъ: По този законопроектъ се прѣд-лага слѣдната спѣшностъ. Които приематъ да се даде слѣд-ностъ и на този законопроектъ, моля, да си вдиг-натъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Моля г. докладчика да докладва членъ по членъ.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„З а к о н ъ

за свѣрхсмѣтенъ кредитъ на сума 22.260.610 л. за извънредни нужди.“

Прѣдседателъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, моля, да си вдигнатъ ржката. (Бол-шинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Чл. 1. Разрѣшава се свѣрхсмѣтенъ кредитъ:

„а) на министра на войната:

„за военни нужди, указани въ слѣднитѣ поста-новления на Министерския съвѣтъ:

„1. I постановление отъ 19 юний 1912 г., протоколъ № 64 939.500 л.

„2. III постановление отъ 13 юлий 1912 г., протоколъ № 74 5.485.000 „

„3. I постановление отъ 22 августъ 1912 г., протоколъ № 90 7.356.610 „

„4. II постановление отъ 22 августъ 1912 г., протоколъ № 90 725.750 „

„5. I постановление отъ 28 августъ 1912 г., протоколъ № 95 100.000 „

„6. II постановление отъ 3 септемврий 1912 г., протоколъ № 99 2.400.000 „

„7. III постановление отъ 13 септемврий 1912 г., протоколъ № 108 822.250 „

„8. II постановление отъ 13 септемврий 1912 г., протоколъ № 108 3.231.500 „

„9. за маневритѣ прѣвъ м. м. августъ и септемврий 1912 г. 460.000 „

Всичко на министра на войната . . . 21.520.610 л.

„б) на министра на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството:

„за направа и поправка на шосета и мостове (I постановление на Министер-ския съвѣтъ отъ 24 августъ 1912 г., про-токолъ № 93) 340.000 л.

„в) на министра на желѣзницитѣ, по-читѣ и телеграфитѣ (Главна дирекция на почитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ):

„за доставка на материали за под-държането на телеграфната и телефонна мръжи 400.000 „

Или всичко . . . 22.260.610 л.

Прѣдседателъ: Има думата софийскитѣ наро-денъ прѣдставителъ г. Янко Сакжзовъ.

Я. Сакжзовъ: Г. г. народни прѣдставители! Въ този чл. 1 се разрѣшава на министра на войната или се одобряватъ направени разходи за 21 милиона лева. Азъ бихъ молилъ или г. министра на войната или г. финансовия министъръ, които приематъ отговор-ността за това положение, да ми явятъ, тѣзи по-становления, правени отъ Министерския съвѣтъ, съ които се даватъ тѣзи 21 милионъ лева, въ какво се състоятъ, за какво сѣ харчени. Но може ли едно

обяснение по този законопроект да ни се даде. Азъ очаквамъ, г. финансовъ министро, отъ Васъ едно обяснение. Въ § 9 казвате за маневритъ прѣзъ августъ и септемврий, а въ всички други осемъ параграфа казвате за постановления на Министерския съвѣтъ. Та тѣзи 21 милионъ лева за постановления на Министерския съвѣтъ ли ги давате, или за какво?

Д-ръ В. Радославовъ: За многоточия.

Я. Сакжзовъ: Съ тѣзи ваши многоточия и ваши настроения ни докарайте до това положение. (Нѣкои възразяватъ) Позволете, нашиятъ патриотизъмъ не е като вашия, но е по-дѣненъ.

М. Гайдовъ: Ще поспоримъ.

Прѣдседателъ: Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министъръ Т. Теодоровъ: Г. г. народни прѣдставители! Като се вижда отъ мотивитъ на законопроекта, а така сѣщо и отъ самия текстъ на чл. 1 отъ законопроекта за свѣрхсмѣтенъ кредитъ въ нѣколкото изброени пера, сумата възлизаща на 21.060.610 е цѣла цѣлиничка само за нуждитъ на въоръжението на нашата армия. Това со вижда, както казахъ, и отъ мотивитъ, а така сѣщо и отъ самия текстъ, понеже всички тѣзи кредити се разрѣшаватъ на министра на войната за военни нужди. Подробно изброяване на естеството на тѣзи военни нужди и изчисленieto на сумитъ за всѣка една нужда се съдържа въ тѣзи постановления на Министерския съвѣтъ. Ако г. Сакжзовъ желае да ги знае, ето ги тукъ — мога да ги дамъ на негово разположение да ги види. Всички сж, заявявамъ, за военни нужди, състоящи въ покупка на шинели, на обуца, на патрони, на санитарни принадлежности и пр. Това е. Ако желаете подробности и точно се интересувате за стотинитъ, можете да ги видите. За всичко, което е изразходвано, ще се прѣдставятъ оправдателни документи, които ще минатъ прѣзъ Смѣтната палата на общо основание. Всичкиятъ въпросъ е, да-ли трѣбва да се даде този кредитъ на армията за военни нужди или не, а какви сж подробноститъ, колко за цървули и колко за навуца, мислимъ, че това не е толкова съществено, и затуй не сме го помѣстили; но желающитъ могатъ да видятъ, защото постановленията на Министерския съвѣтъ не сж тайни за народнитъ прѣдставители.

Я. Сакжзовъ: Досега, доколкото зная, се е уиоменавало: за шинели, за цървули и пр.

Министъръ Т. Теодоровъ: Не винаги се е специфирало. Ето азъ ги държа на разположение на народнитъ прѣдставители и щомъ желаете можете да ги видите, само че сега не можахме да ги напечатаме, защото и врѣмето не позволяваше. Това е една извънредна сесия, която трѣбваше да свикаме въ петъ дена слѣдъ обявяване военното положение и не можахме да направимъ това, толкова повече, че нѣмаше писари нито въ нашето министерство, нито въ Министерския съвѣтъ, нито пъкъ имаше словослагатели въ Държавната печатница, за да го набератъ — и затуй въ текста има маса типографически грѣшки — а не защото искаме да скриемъ. Слава Богу, не за себе си ги искаме, а за нуждитъ на държавата.

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 1 отъ прочетения законопроектъ, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Чл. 2. Разходитъ по този свѣрхсмѣтенъ кредитъ да се покрятъ:

„а) съ излишѣка по бюджета за 1911 г. — 12.207.822 л., и

„б) съ произведението на заеми срѣщу съкровищни бонове съ падежи и лихва, опрѣдѣлени отъ министра на финанситъ съ одобрението на Министерския съвѣтъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 2, както се докладва, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Чл. 3. Разходитъ да се произвеждатъ съгласно съ закона за отчетността по бюджета и да се отнесатъ къмъ бюджета за 1912 г.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 3, както се докладва, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Слѣдва първо четене на законопроекта за допълнителенъ свѣрхсмѣтенъ кредитъ къмъ извънредния бюджетъ за 1912 г. на сума 5.000.000 л.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Законопроектъ

за допълнителенъ свѣрхсмѣтенъ кредитъ къмъ извънредния бюджетъ за 1912 г. на сума 5.000.000 л.

„Чл. 1. Разрѣшава се на министра на желѣзницитъ, пощитъ и телеграфитъ (Главна дирекция на желѣзницитъ и пристанищата) допълнителенъ кредитъ за слѣднитъ нужди:

„а) съгласно съ V-то постановление на Министерския съвѣтъ отъ 19 априлий 1912 г., протоколъ № 65:

„1) за материяли за направа на два врѣмenni моста	45.000 л.
„2) за доставка на релси и дребенъ релсовъ материялъ	500.000 „
„3) за доставка на стрѣлки и резервни части за тѣхъ	250.000 „
„4) за траверси	240.000 „
„5) за доставка на кранове за даване възглица	60.000 „
„6) материялъ за 40 км. телеграфна линия съ проводници	15.000 „
„7) материялъ за 5 км. доковилень пѣтъ съ всички принадлежности	80.000 „
„8) прѣносни желѣзопѣтни мостове	60.000 „
Всичко	1.250.000 л.

„б) съгласно съ X-то постановление на Министерския съвѣтъ отъ 22 юний 1912 г., протоколъ № 67, за доставка на вагони и локомотиви 3.750.000 л.
Всичко 5.000.000 л.

„Чл. 2. Разходитъ по този свѣрхсмѣтенъ кредитъ да се отнесатъ къмъ извънредния бюджетъ за 1912 г. и да се покрятъ съ произведението на заеми срѣщу съкровищни бонове съ падежи и лихва, опрѣдѣлени отъ министра на финанситъ съ одобрението на Министерския съвѣтъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ на първо четене току-що прочетения законопроектъ, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: Прѣдлагамъ спѣшность.

Прѣдседателъ: Прѣдлага се спѣшно. Които приематъ да се даде спѣшностъ за разглеждането на този законопроектъ, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Моля г. докладчика да го чете членъ по членъ.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„З а к о н ъ

за допълнителенъ свѣрхсметенъ кредитъ къмъ извънредния бюджетъ за 1912 г. на сума 5.000.000 л.

Прѣдседателъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, както се прочете, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Чл. 1. Разрѣшава се на министра на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ (Главна дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата) допълнителенъ кредитъ за слѣдните нужди:

„а) съгласно съ V-то постановление на Министерския съвѣтъ отъ 19 априлий 1912 г., протоколъ № 65:

„1) за материяли за направа на два врѣмешни моста	45.000 л.
„2) за доставка на релси и дребенъ релсовъ материялъ	500.000 „
„3) за доставка на стрѣлки и резервни части за тѣхъ	250.000 „
„4) за траверси	240.000 „
„5) за доставка на кранове за даване въглища	60.000 „
„6) материялъ за 40 км. телеграфна линия съ проводници	15.000 „
„7) материялъ за 5 км. доковилень пѣтъ съ всички принадлежности	80.000 „
„8) прѣвозни желѣзнопѣтни мостове	60.000 „
Всичко	1.250.000 л.

„б) съгласно съ X-то постановление на Министерския съвѣтъ отъ 22 юний 1912 г., протоколъ № 67, за доставка на вагони и локомотиви

Всичко . . . 3.750.000 л.

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 1, както се докладва, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Чл. 2. Разходитъ по този свѣрхсметенъ кредитъ да се отнесатъ къмъ извънредния бюджетъ за 1912 г. и да се покриятъ съ произведението на заеми срѣщу съкровищни бонове съ падежи и лихва, опрѣдѣлени отъ министра на финанситѣ съ одобрението на Министерския съвѣтъ“.

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 2, както се докладва, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Слѣдва първо четене на законопроекта за допълнителенъ свѣрхсметенъ кредитъ къмъ бюджета за 1912 г. на сума 3.371.100 л.

Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„З а к о н ъ

за допълнителенъ свѣрхсметенъ кредитъ къмъ бюджета за 1912 г. на сума 3.371.100 л.

Г. г. народни прѣдставители! Дълженъ съмъ още отъ самото начало при начеване докладването на законопроекта да съобщя, че е постигнатъ съ Министерството на финанситѣ единъ законопроектъ, за допълнено на този, който е раздаденъ на г. г. на-

роднитѣ прѣдставители, който ще се напечата и раздаде още днесъ. Споредъ това искане за измѣнение отъ страна на Министерството на финанситѣ на този законопроектъ, прѣдвижда се една нова буква за единъ допълнителенъ разходъ, който ще имамъ случай да чета при самото начало. Та като се събере сумата по този новъ параграфъ съ сумата, която има въ самия текстъ на законопроекта, излиза, вмѣсто 3.371.100 л., 3.386.100 л. Допълнителниятъ параграфъ е само за 15 хиляди лева и, както ще имамъ случай да обясня, той се състои въ слѣдующето и ще бѣде като буква а на чл. 1 отъ самия законопроектъ, който имате на ржка: (Чете)

„Поради обявяването на общата мобилизация, мнозина запасни офицери и войници се явяватъ въ нашитѣ легации и консулства въ странство и искатъ помощъ за пѣтни разходи за връщането си тукъ да се явятъ подъ знамената; безъ такава помощъ тѣ не би могли да дойдатъ да изпълнятъ дълга си къмъ отечеството. Разрѣшениятъ кредитъ въ § 19 на бюджета на Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията, на сума 15.000 л., отъ който може да се отпускатъ тѣзи помощи, е съвсѣмъ недостатъченъ да покрие появилата се голѣма нужда отъ отпускане исканитѣ сега помощи, а допълнението му отъ запасния фондъ е запрѣтено отъ прѣдписанието на чл. 62 отъ закона за отчетността по бюджета.“

„Поради това имамъ честъ да ви помоля, г. прѣдседателю, да прѣдложите на Народното събрание да гласува и приеме слѣдващото измѣнение и допълнение на чл. 1 отъ вносеня въ сегашната извънредна сесия законъ за допълнителенъ свѣрхсметенъ кредитъ къмъ бюджета за 1912 г. на сума 3.371.100 л.:

„а) на министра на външнитѣ работи и на изповѣданията за допълнение кредита по § 19 — помощи, отпускани отъ легациитѣ и консулствата на бѣдни българи и български подданици за завръщането имъ въ България — 15.000 л. Помощъ да се отпусна безвъзвратно само на запасни войници, които сж били на действителна военна служба, а на запаснитѣ офицери да се дава взаимнообразно и дадената на тѣзи послѣднитѣ сума да се одържи отъ пособието за бойно стѣкмяване, което ще получатъ въ България, съгласно съ врѣмешното положение за паричното довольствие на военнослужащитѣ въ военно врѣме.“

По този начинъ тази нова буква а се вмѣква и слѣдъ нея слѣдва буква б, която бѣше досега буква а.

Точка б гласи: (Чете)

„б) на министра на вътрѣшнитѣ работи и народното здраве:

„за допълване кредититѣ по слѣднитѣ параграфи на бюджета за 1912 г.:

„§ 43 за освѣтление и отопление на болницитѣ	60.000 л.
„§ 47 за храна на болнитѣ и пр.	150.000 „
„§ 48 за облѣкло, покъщнина и пр.	20.000 „
„§ 50 за пране, миене, чистене и пр.	40.000 „
„§ 51 за лѣкарства, прѣвръзочни материали и пр.	100.000 „
„§ 53 за прѣвозни срѣдства (прѣвозване болни и пр.)	10.000 „
„§ 63 за малки и бързи поправки на болнични здания	20.000 „

Всичко . . . 415.000 л.

Една малка бѣлѣжка по исканитѣ кредити. Понесже всички дивизионни болници сж опразнени и тѣхнитѣ болни сж прѣдадени на гражданскитѣ болници, естествено, явява се нужда да се засили параграфътъ за гражданскитѣ болници и затуй именно се искатъ тѣзи допълнителни кредити, които да бж-

датъ на разположение на министра на вътрѣшнитѣ работи и народното здраве за посрѣщане на всички непредвидени по-напредъ нужди, които ще настъпятъ, като се прѣхвърлятъ всички болни отъ дивизионнитѣ болници въ гражданскитѣ болници.

Точка 6 става в: (Чете)

„в) на министра на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ (Главна дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата):

„за допълване кредититѣ по слѣднитѣ параграфи на бюджета за 1912 г.:

„§ 9 за врѣмененъ персоналъ: 80 ученици телеграфисти, 80 кондуктори, 200 спирачи и 100 стрѣлочници (IX постановление на Министерския съветъ отъ 13 септемврий 1912 г., протоколъ № 107) 121.100 л.

„§ 17 за вжигенари и работници по товарене и разтоваряне разни материяли и пр. 20.000 „

„§ 19 за работници по поддържането 230.000 „

„§ 28 за работници при работилницитѣ и депата 500.000 „

„§ 29 за купуване, прѣвозъ и мито на сѣчива, машини, инструменти, инвентарни прѣдмети и др. 100.000 „

„§ 30 за разни материяли и резервни части 500.000 „

„§ 32 за вжигища, мазиленъ и чистителенъ материалъ и материалъ за освѣтление 1.500.000 „

„Всичко по Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата 2.971.100 л.

А всичко . . . 3.386.100 л.

„Чл. 2. Разходитѣ по настоящия свѣрхсмѣтенъ кредитъ да се отнесатъ къмъ бюджета за 1912 г. и да се покриватъ отъ редовнитѣ приходи на сѣщия бюджетъ.“

Прѣдседателтъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за допълнителенъ свѣрхсмѣтенъ кредитъ къмъ бюджета за 1912 г. на сума 3.386.100 л., моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: Прѣдлагамъ свѣшностъ за второто четене на законопроекта.

Прѣдседателтъ: Които сж на мѣтние да се приеме съ свѣшностъ, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„З а к о н ъ

за допълнителенъ свѣрхсмѣтенъ кредитъ къмъ бюджета за 1912 г. на сума 3.386.100 л.“

Прѣдседателтъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Чл. 1. Разрѣшава се свѣрхсмѣтенъ кредитъ:

„а) на министра на външнитѣ работи и на изповѣданията за допълнителенъ кредита по § 19 — помощи, отпуски отъ легациитѣ и консулствата на бѣдни българи и български подданици за възвръщането имъ въ България 15.000 л.

„б) на министра на вътрѣшнитѣ работи и народното здраве:

„за допълване кредититѣ по слѣднитѣ параграфи на бюджета за 1912 г.:

„§ 43 за освѣтление и отопление на болницитѣ 60.000 л.

„§ 47 за храни на болнитѣ и пр. 150.000 „

„§ 48 за облѣкло, покѣщнина и пр. 20.000 л.

„§ 50 за пране, миене, чистене и пр. 40.000 „

„§ 51 за лѣкарства, прѣвѣзочни материяли и пр. 100.000 „

„§ 53 за прѣвозни срѣдства (прѣвозване болни и пр.) 10.000 „

„§ 63 за малки и бързи поправки на болнични здания 20.000 „

Всичко . . . 415.000 л.

„в) на министра на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ (Главна дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата):

„за допълване кредититѣ по слѣднитѣ параграфи на бюджета за 1912 г.:

„§ 9 за врѣмененъ персоналъ: 80 ученици телеграфисти, 80 кондуктори, 200 спирачи и 100 стрѣлочници (IX постановление на Министерския съветъ отъ 13 септемврий 1912 г., протоколъ № 107) 121.100 л.

„§ 17 за вжигенари и работници по товарене и разтоваряне разни материяли и пр. 20.000 „

„§ 19 за работници по поддържането 230.000 „

„§ 28 за работници при работилницитѣ и депата 500.000 „

„§ 29 за купуване, прѣвозъ и мито на сѣчива, машини, инструменти, инвентарни прѣдмети и др. 100.000 „

„§ 30 за разни материяли и резервни части 500.000 „

„§ 32 за вжигища, мазиленъ и чистителенъ материалъ и материалъ за освѣтление 1.500.000 „

„Всичко по Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата 2.971.100 л.

А всичко . . . 3.386.100 л.

Прѣдседателтъ: Които приема чл. 1 отъ прочетения законопроектъ, както се прочете отъ г. докладчика, моля, да си вдигне ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Чл. 2. Разходитѣ по настоящия свѣрхсмѣтенъ кредитъ да се отнесатъ къмъ бюджета за 1912 г. и да се покриватъ отъ редовнитѣ приходи на сѣщия бюджетъ.“

Прѣдседателтъ: Които приематъ чл. 2, както се докладва, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Пристъпваме къмъ законопроекта за извънреденъ свѣрхсмѣтенъ кредитъ отъ 50.000.000 л. за военни нужди.

Моля г. докладчика да го прочете на първо четене.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„М о т и в и

къмъ законопроекта за извънреденъ свѣрхсмѣтенъ кредитъ отъ 50.000.000 л. за военни нужди.

„Г. г. народни прѣдставители,

„Исканиятъ съ приложения тукъ законопроектъ извънреденъ свѣрхсмѣтенъ кредитъ отъ 50.000.000 л. е необходимъ за посрѣщане на извънредни разходи, които се налагатъ съ привеждане на войскитѣ въ военно положение, издрѣжката имъ, набавянето и поддържането въ необходимото количество на военни материяли и други нужди.

„Прѣдъ видъ изключителнитѣ условия, при които ще ставатъ частъ отъ разходитѣ по този кредитъ, въ законопроекта се прѣдвидяватъ нѣкои отклонения отъ съществуващитѣ законоположения, относително

произвеждането на държавните разходи. Като правило се поставя доставката по доброволно съгласие, без да се иска одобрено съ указъ постановление на Министерския съветъ; тържната комисиия се замѣнява съ особна такава, състояща се отъ надлежния интендантъ и делегата на финансовия министъръ, присъствието на който е една гаранция повече, че съ разрѣшения кредитъ ще се стопанисва възможно най-пестеливо; изоставя се събирането на данъкъ занаятие и гербовия налогъ; изплащането на сумитъ ще става безъ прѣдварителна виза отъ Върховната смѣтна палата и Финансовото министерство — тѣ ще прѣвѣрятъ правилността на разходитѣ отпослѣ.

„Увѣрнъ, че почитаемото народно прѣдставителство еднакво съ мене е увѣдено въ необходимостта на искания кредитъ и редъ за разходването му, имамъ честь да го помоля да разгледа и гласува настоящия законопроектъ.

„София, 21 септември 1912 г.

„Министъръ на финанситѣ: Т. Теодоровъ.

„Законопроектъ

за извънреденъ свѣрхсмѣтенъ кредитъ отъ 50.000.000 л. за военни нужди.

„Чл. 1. Разрѣшава се на министра на войната извънреденъ свѣрхсмѣтенъ кредитъ на сума 50.000.000 л. за слѣдните нужди на армията:

„а) заплати и разни други лични парични възнаграждения въ размѣри, опрѣдѣлени въ надлежните закони;

„б) храна и фуражъ;

„в) облѣкло и снаряжение;

„г) впрегатни, товарни ѣздитни коне и другъ работенъ добитѣкъ;

„д) въоръжение и бойни припаси;

„е) инженерно, артилерийско и друго специално имущество;

„ж) санитарно-ветеринарни потребности;

„з) домакински нужди — материяли за отопление и варене храната и за освѣтление; инструменти и разни потреби, за лагери и бивачни постройки, фортификационни работи и други подобни; слама и постелни потреби, готварски смѣлове, дезинфекционни материяли; кола и упрякъ и всички други потреби, непоменати въ горните пунктове; и

„д) въ лично разпорѣждане на началника на щаба на армията, съгласно съ § 15 отъ врѣмното положение за паричното довольствие на военнослужащите за военно врѣме, одобрено съ рѣшение на XIII-то обикновено Народно събрание и утвѣрдено съ указъ № 19 отъ 1904 г. (Държавенъ вѣстникъ брой 67 с. г.)

„Чл. 2. Разрѣшава се на министра на войната да тури въ разпорѣждане на началника на главното тилово управление частъ или цѣлия разрѣшенъ съ настоящия законъ кредитъ, за да го употреби за означенитѣ въ сѣция законъ нужди на армията.

„Чл. 3. Разходитѣ въ отдѣлните войсковы части, управления и урѣждениа за набавяне потребнитѣ тѣмъ прѣдмети се произвеждатъ съгласно съ правилника за произвеждане и оправдаване отъ войсковитѣ части държавни разходи въ военно врѣме, утвѣрденъ съ указъ № 69 отъ 1 септември 1912 г. по Министерството на финанситѣ.

„Чл. 4. Съ изключение на прѣдметитѣ и работитѣ, които могатъ да се добиятъ по реквизиционенъ начинъ, на ония, упоменати въ прѣдписуващия чл. 3, както и на ония, които не се намиратъ въ страната, всички други потреби за нуждитѣ на армията прѣдмети и работи набавятъ интендант-

ствата. Когато се касае за прѣдмети по прѣхраната, облѣклото и войнишкото снаряжение, интендантствата ги набавятъ гдѣто и да ги намѣрятъ.

„Чл. 5. Интендантѣтъ избира подходящъ начинъ за набавяне и приемане нужнитѣ за армията прѣдмети споредъ бързината и важността на належащите нужди за удовлетворение, като същеврѣменно взема мнѣнието и съгласието и на делегирания при него постъпенъ прѣдставителъ на Финансовото министерство.

„Чл. 6. Разходитѣ за набавянето на прѣдметитѣ се произвеждатъ по доброволно съгласие отъ интенданта и постоянния прѣдставителъ на Министерството на финанситѣ.

„Протоколѣтъ за постигнатото съглашение, слѣдъ подписването му и отъ двамата — интенданта и финансовия прѣдставителъ — и отъ продавача, се привежда въ изпълнение отъ интендантството.

„Чл. 7. Въ случай на несъгласие между интенданта и финансовия прѣдставителъ, въпросѣтъ се отнася за окончателно разрѣшение: въ дивизионното интендантство — отъ началника на дивизията, въ армейското — отъ началника на тилового управление при отдѣлната армия, а въ главното интендантство на армията — отъ началника на главното тилово управление.

„Чл. 8. Разходитѣ за работи и доставки, които набавя Министерството на войната, се произвеждатъ и оправдаватъ по установения редъ, съгласно съ закона за отчетността по бюджета. Другитѣ разходи се произвеждатъ по реда, опрѣдѣленъ въ чл. чл. 4, 5, 6 и 7 отъ настоящия законъ. Тѣ се оправдаватъ съ протокола по чл. 6 и рѣшението на началника по чл. 7, когато има такова, съ документитѣ за приемането на работата или доставката, каквито съ прѣдвидени въ протокола или рѣшението, и съ разписка отъ получителя на сумата. Изплащането имъ става по нареждане на интенданта и на финансовия прѣдставителъ, приподписано и отъ счетоводителя, отъ разполагаемитѣ въ кючега на интендантството авансови суми или отъ Българската народна банка по искане на началника на главното тилово управление, приподписано отъ главния интендантъ на армията и отъ счетоводителя. По такова искане Българската народна банка изплаща на интендантствата и на войсковитѣ части и аванси, каквито поиска началникѣтъ на главното тилово управление, и то само до размѣра на разрѣшения съ този законъ кредитъ.

„Чл. 9. За платежитѣ на значителни суми интендантствата поискватъ отъ главното интендантство да нарежда до Българската народна банка да ги плати направо на кредиторитѣ. Също така интендантствата поискватъ отъ главното интендантство да имъ се отпускатъ нужнитѣ аванси.

„Чл. 10. За счетоводители въ интендантствата министърѣтъ на войната командирова счетоводители, тѣхни помощници и други длъжностни лица, служащи по вѣдомството на Министерството на финанситѣ и имащи гаранция за службата си.

„Чл. 11. Доставкитѣ и работитѣ по кредита на настоящия законъ, както и мнжката по сѣцитѣ, се освобождаватъ отъ плащането на данъкъ върху занаятието, всички върху него врѣжнини и отъ гербовъ налогъ.

„Чл. 12. Разходитѣ по тоя свѣрхсмѣтенъ кредитъ да се покриватъ отъ слѣдните източници:

„а) съкровищния резервенъ фондъ, и

„б) произведението на заеми срѣщу съкровищни бонове съ надежи и лихвъ, опрѣдѣлени отъ министра на финанситѣ, съ одобрението на Министерския съветъ“.

Прѣдседателѣтъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за извънреденъ свѣрхсмѣтенъ

кредитът отъ 50.000.000 л. за военни нужди, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: Прѣдлагамъ спѣшность.

Прѣдседателъ: Които приематъ да се разгледа законопроектъ по спѣшенъ редъ, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„З а к о н ъ

за извънреденъ свѣрхсметенъ кредитъ отъ 50.000.000 л. за военни нужди.“

Прѣдседателъ: Които приематъ заглавното на законопроекта, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Чл. 1. Разрѣшава се на министра на войната извънреденъ свѣрхсметенъ кредитъ на сума 50.000.000 л. за слѣднитѣ нужди на армията:

„а) заплати и разни други лични парични възнаправления въ размѣри, опредѣлени въ надлежитѣ закони;

„б) храна и фуражъ;

„в) обѣкло и снаряжение;

„г) впрегатни, товарни и ѣздитни коне и другъ работенъ добитѣкъ;

„д) въоръжение и бойни припаси;

„е) инженерно, артилерийско и друго специално имущество;

„ж) санитарно-ветеринарни потребности;

„з) домакински нужди — материяли за отопление и варене храната и за освѣтление; инструменти и разни потребности, за лагерни и бивачни постройки, фортификационни работи и други подобни; слама и постелни потребности, готварски съдове, дезинфекционни материяли; кола и упряжъ и всички други потребности, упоменати въ горнитѣ пункты; и

„и) въ лично разпореджане на началника на щаба на армията, съгласно съ § 15 отъ врѣмешното положение за паричното доволствие на военнослужащитѣ за военно врѣме, одобрено съ рѣшение на XIII-то обикновено Народно събрание и утвърдено съ указъ № 19 отъ 1904 г. („Държавенъ вѣстникъ“ брой 67 с. г.)“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 1, както се докладва, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Чл. 2. Разрѣшава се на министра на войната да тури въ разпореджане на началника на главногo тилово управление частъ или цѣлия разрѣшенъ съ настоящия законъ кредитъ, за да го употреби за означенитѣ въ сѣщия законъ нужди за армията.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 2, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Чл. 3. Разходитѣ въ отдѣлнитѣ войскови части, управления и учрѣждения за набавяне потребнитѣ тѣмъ прѣдмети се произвеждатъ съгласно съ правилника за произвеждане и оправдаване отъ войсковитѣ части държавни разходи въ военно врѣме, утвърденъ съ указъ № 69 отъ 1 септемврий 1912 г. по Министерството на финанситѣ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 3, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Чл. 4. Съ изключение на прѣдметитѣ и работитѣ, които могатъ да се добиятъ по реквизиционенъ начинъ, на ония, упоменати въ прѣдписуващия чл. 3, както и на ония, които не се намиратъ въ страната, всички други потребности за нуждитѣ на армията прѣдмети и работи набавятъ интендантствата. Когато се касае за прѣдмети по прѣхраната, обѣклото и войнишкото снаряжение, интендантствата ги набавятъ дѣто и да ги намѣрятъ“.

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 4, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Чл. 5. Интендантъ избира подходящъ начинъ за набавяне и приемане нужнитѣ за армията прѣдмети споредъ бѣзината и възможността на подлежащитѣ нужди за удовлетворение, като същеврѣменно взема мнѣнието и съгласието и на делегирания при него постояненъ прѣдставителъ на Финансовото министерство.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 5, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Чл. 6. Разходитѣ за набавянето на прѣдметитѣ се произвеждатъ по доброволно съгласие отъ интенданта и постоянния прѣдставителъ на Министерството на финанситѣ.

„Протоколотъ за постигнатото съглашение, сълѣдъ подписването му и отъ двамата — интенданта и финансовия прѣдставителъ — и отъ продавача, се привежда въ изпълнение отъ интендантството.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 6, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Чл. 7. Въ случай на несъгласие между интенданта и финансовия прѣдставителъ, въпросътъ се отнася за окончателно разрѣшение: въ дивизионното интендантство — отъ началника на дивизията, въ армейското — отъ началника на тилового управления при отдѣлната армия, а въ главногo интендантство на армията — отъ началника на главногo тилово управление.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 7, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Чл. 8. Разходитѣ за работи и доставки, които набавя Министерството на войната се произвеждатъ и оправдаватъ по установения редъ, съгласно съ закона за отчетността по бюджета. Другитѣ разходи се произвеждатъ по реда, опредѣленъ въ чл. чл. 4, 5, 6 и 7 отъ настоящия законъ. Тѣ се оправдаватъ съ протокола по чл. 6 и рѣшението на началника по чл. 7, когато има такова, съ документитѣ за приемането на работата или доставката, каквито сѣ прѣдвидени въ протокола или рѣшението, и съ разписка отъ получателя на сумата. Изплащането имъ става по нареждане на интенданта и на финансовия прѣдставителъ, приподписано и отъ счетоводителъ, отъ разлагащитѣ въ козвеча на интендантството авансови суми или отъ Българската народна банка по искане на началника на главногo тилово управление, приподписано отъ глав-

ния интендантът на армията и отъ счетоводителя. По таква искане Българската народна банка изплаща на интендантствата и на войсковите части и аванси, каквито поиска началникът на главното тилово управление, и то само до размъра на разръшения съ този законъ кредитъ.

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 8, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Чл. 9. За платежите на значителни суми интендантствата поискватъ отъ главното интендантство да нарежда до Българската народна банка да ги плати направо на кредиторитъ. Също така интендантствата поискватъ отъ главното интендантство да имъ се отпускатъ нужните аванси.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 9, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Чл. 10. За счетоводители въ интендантствата министерствъта на войната командирова счетоводители, техни помощници и други длъжностни лица, служащи по вѣдомството на Министерството на финанситъ и имащи гаранции за службата си.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 11, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Чл. 11. Доставките и работите по кредита на настоящия законъ, както и книгата по сѣщитъ, се освобождаватъ отъ плащането на данъкъ върху зплатието, всички върху него върхуници и отъ гербовъ налогъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 11, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Чл. 12. Разходитъ по тоя свѣрхсѣтлонъ кредитъ да се покриватъ отъ слѣдните източници:

„а) съкровищния резервенъ фондъ, и
„б) производението на заеми срѣщу съкровищни бонове съ надежи и лихва, опрѣдѣлени отъ министъра на финанситъ, съ одобрението на Министерския сѣвътъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 12, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Моля г. докладчика да прочете законопроекта за сключване на бюджета за 1911 г.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„М О Т И В И“

къмъ законопроекта за сключване на бюджета за 1911 г.

„Г. г. народни прѣдставители,

„Съгласно съ чл. 97 отъ закона за отчетността по бюджета, споредъ измѣненята и допълненята на сѣщия съ законитъ отъ 8 мартъ и 30 декемврий 1911 г., имамъ честъ да ви прѣдставя законопроекта за сключването на бюджета за 1911 г.

„Излизатъ по бюджета за 1911 г., констатиранъ въ чл. 3 на законопроекта, възлиза на сумата

„25% отъ него се отдѣлятъ за съкровищния резервенъ фондъ, съгласно съ чл. 1 отъ закона за сѣщия фондъ . . . 4.100.000 „
а остатъка . . . 12.207.822 л.

остава въ свободната наличностъ на държавното съкровище.

„Отчетитъ по изпълнението на бюджета, както и резултатитъ отъ сключването му, сж изпратени на Върховната сѣтна палата, която има да се произнесе въ доклада си до Народното събрание по изпълнението на сѣщия бюджетъ, да-ли събранитъ приходи сж внесени въ клоноветъ и агентуритъ на Българската народна банка и да-ли разходитъ сж произведени правилно и срѣщу редовни оправдателни документи.

„София, 19 септемврий 1912 г.

„Министъръ на финанситъ: Т. Теодоровъ.“

Дълженъ съмъ прѣдварително да съобща на г. г. народнитъ прѣдставители, че подробнитъ бѣлки за приходитъ и разходитъ сж отпечатани и ще бѣдатъ раздадени на г. г. народнитъ прѣдставители. Но общитъ итоги на всичкитъ пера на приходитъ и разходитъ се съдържатъ въ самия законопроектъ.

Прѣдседателъ: Понеже законопроектътъ е доста подробенъ, съгласно правилника, . . .

Министъръ Т. Теодоровъ: Може да се не чете.

Прѣдседателъ: Моля, да попитамъ Народното събрание.

Съгласно ли е Народното събрание да не се чете, понеже съдържанieto на законопроекта е извѣстно?

Обаждатъ се: Съгласно е.

Прѣдседателъ: Ако се възприема такъвъ съкратенъ докладъ, моля, да не губимъ врѣме за подробно четене.

Които приематъ това прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Прието.

Значи ще се счита, че законопроектътъ е четенъ. Моля ония, които сж съгласни да се приеме на първо четене, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

(Ето законопроекта и приложението му:)

„Законопроектъ

за сключването на бюджета за 1911 г.

„Отдѣлъ I.

„А. Редовенъ бюджетъ.

„Членъ 1.

„П р и х о д и.

„Прѣвиденитъ приходи по редовния бюджетъ възлизатъ на . . . 178.445.300—л.
„Констатирани да постѣпятъ . . . 204.983.160-23 „
„Дѣйствително постѣпнали суми . . . 198.795.814-25 „
„Останали за събиране на 1 юлний 1912 г. 6.187.345-98 „

„Членъ 2.

„Р а з х о д и.

„1. Разрѣшени кредити:

„а) по първоначално гласувания бюджетъ . . . 178.395.443—л.
„б) открити прѣзъ течение на бюджетното упражнение кредити за по-върщане неправилно внесени суми

(алиней втора на чл. 25 отъ закона за отчетността по бюджета)	111.569-14 л.
„в) свърхсметни кредити, съгласно чл. 126 отъ конституцията	895.559-10 „
„г) свърхсметни кредити срѣщу редовнитѣ приходи на бюджета за 1911 г.	9.442.933-53 „
„Всичко разрѣшени кредити	188.845.504-77 л.

„2. Дѣйствиелно изплатени разходи:

„а) по редовния бюджетъ	170.368.736-93 л.
„б) по свърхсметни кредити, разрѣшени съгласно съ чл. 126 отъ конституцията	752.195-96 „
„в) по свърхсметни кредити, разрѣшени срѣщу редовнитѣ приходи по бюджета за 1911 г.	6.899.730-83 „
„Всичко дѣйствиелно изплатени разходи	178.020.663-72 л.

„3. Ангажирани кредити:

„а) по редовния бюджетъ	1.508.196-69 л.
„б) по свърхсметни кредити, разрѣшени съгласно чл. 126 отъ конституцията	6.100-90 „
„в) по свърхсметни кредити, разрѣшени срѣщу редовнитѣ приходи на бюджета за 1911 г.	1.844.159-03 „
„Всичко ангажменти	3.358.456-62 л.

„4. Дългове,

изплащането на които трѣбва да стане отъ излишѣка на бюджета за 1911 г.	1.108.871-91 „
---	----------------

„А всичко изплатени разходи и останали за изплащане: по неизпълнени ангажменти и дългове по сключени бюджети 182.487.992-25 л.

„5. Останали свободни кредити:

„а) по редовния бюджетъ	6.630.078-52 л.
„б) по свърхсметни кредити, разрѣшени съгласно съ чл. 126 отъ конституцията	187.262-24 „
„в) по свърхсметни кредити, разрѣшени срѣщу редовнитѣ приходи на бюджета за 1911 г.	699.043-67 „
„Всичко свободни кредити	7.466.384-43 л.

„Членъ 3.

„Б а л а н с ъ.

„Дѣйствиелно постѣпили приходи	198.795.814-25 л.
„Дѣйствиелно изплатени разходи и останали за изплащане: по неизпълнени ангажменти и дългове по сключени бюджети	182.487.992-25 „
„Излишѣкъ по бюджета за 1911 г.	16.307.822— л.

„Членъ 4.

„Б. Свѣрхсметни кредити съ източникъ произведението на вътрѣшни и външни заеми (безъ извънредния бюджетъ за 1911 г.).

„1. Разходи.

„Разрѣшени кредити	9.101.854-77 л.
„Дѣйствиелно изплатени разходи	1.408.612-07 „
„Свободни кредити	7.693.242-70 л.

„2. Приходи.

„Прѣдвидени да постѣпятъ	9.101.854-77 л.
„Констатирани да постѣпятъ	1.408.612-07 „
„Дѣйствиелно постѣпили	1.494.367-39 „

„3. Балансъ.

„Дѣйствиелно изплатени разходи	1.408.612-07 л.
„Дѣйствиелно постѣпили приходи	1.494.367-39 „
„Постѣпили повече отъ вътрѣшни и външни заеми	85.755-32 л.

„З а б ъ л ѣ ж к а. Повечето приходъ 85.755-32 л. произлиза отъ това, че прѣзъ течение на упражнението на бюджета за 1911 г. сж внесени суми отъ произведението на вътрѣшни и външни заеми за покриване разходи по свѣрхсметни кредити, произведени прѣзъ 1910 г., безъ да е била внесена прѣзъ упражнението на бюджета на същата година въ държавното съкровище съответната сума отъ произведението на заема, а именно:

„1) По свѣрхсметния кредитъ на Министерството на войната, утвърденъ съ указъ № 24 отъ 12 мартъ 1907 г. 75.373-20 л

„2) По свѣрхсметния кредитъ на Министерството на обществанитѣ сгради, жилищата и благоустройството, утвърденъ съ указъ № № 1 и 159 отъ 6 февруарий 1906 г. 1.867— „

„3) По свѣрхсметнитѣ кредити, утвърдени съ укази № № 22 и 23 1910 г. (стари дългове) 6.706-45 „

Всичко 85.946-65 л.

„4) Освѣтъ това, прѣзъ упражнението на бюджета за 1911 г. сж произведени разходи по свѣрхсметния кредитъ, показанъ въ прѣдшествания пунктъ 2 на обща сума 1.408.612-07 л., а сж внесени отъ произведението на заемъ лева 1.410.420-74 — значи, внесени повече 1.808-67 л.

А всичко 85.755-32 л.

85.755-32 л.

„Членъ 5.

„В. Извънреденъ бюджетъ.

„1. Разходи.

„Разрѣшени кредити:

„а) гласувани отъ Народното събрание ^{2/12} -ни отъ кредита за заплати и веществени разходи по извънредния бюджетъ за 1910 г., утвърдени съ указъ № 76 отъ 31 декемврий 1910 г. (брой 8 на „Държавенъ вѣстникъ“ отъ 13 януарий 1911 г.)	206.200 — л.
„б) по извънредния бюджетъ за 1911 г.	25.147.998— „
„Всичко	25.354.198— л.
„Дѣйствиелно изплатени разходи	16.403.006-86 л.
„Ангажирани кредити	3.215.704-71 „
„Всичко изплатени разходи и останали за изплащане по неизпълнени ангажменти	19.618.711-57 л.
„Свободни кредити	5.735.486-43 л.

„2. Приходи.

„Прѣдвидени да постѣпятъ	25.354.198— л.
„Констатирани да постѣпятъ	16.403.006-86 „
„Дѣйствиелно постѣпили	3.550.089-19 „

„3. Баланс.

„Дѣйствително изплатени разходи	16.403.006.86 л.
„Дѣйствително постѣпили приходи	3.550.089.19 „
„Повече разходи	12.852.917.67 л.
„Ангажменти	3.215.704.71 „
„Всичко разходи и ангажменти въ повече	16.068.622.88 л.

„Начинът за възстановяване свободната държавна наличност, употребена за покриване дѣйствителния разходъ по извънредния бюджетъ за 1911 г. — 12.852.917.67 л., както и за изплащане ангажментитъ по сѣщия бюджетъ на сума 3.215.704.71 л., или всичко 16.068.622.88 л., е показанъ въ чл. 3 на закона за извънредния бюджетъ за 1911 г.

„Членъ 6.

„Г. Свѣрхсмѣтни кредити, разрѣшени въ закона за сключването на бюджета за 1909 г. срѣщу излишъка по сѣщия бюджетъ, утвърденъ съ указъ № 31 отъ 7 мартъ 1911 г.

„1. Разходи.

„Разрѣшени кредити	9.420.560.02 л.
„Дѣйствително изплатени разходи	8.440.754.72 „
	979.805.30 л.

„Ангажирани кредити:

„а) съгласно чл. 20 отъ закона за измѣнение и допълнение за кона за отчетността по бюджета отъ 8 мартъ 1911 г. 242.400.24 л.

„б) съгласно рѣшението на Народното събрание отъ 14 мартъ 1912 г., утвърдено съ указъ № 23 отъ 6 априлий 1912 г., обнародванъ въ брой 86 на „Държавенъ вѣстникъ“ отъ 17 априлий 1912 г. 300.000— л. 542.400.24 л.

„Икономисани 437.405.06 л.

„2. Приходи.

„Прѣдвидени да постѣпятъ съгласно съ чл. 7 отъ закона за окончателното сключване бюджета за 1909 г. 335.590.98 л.

„Дѣйствително постѣпили прѣзъ 1911 и 1912 г. (до 31 юний) 344.544.64 л.

„Постѣпили повече 8.953.66 л.

„Всичко икономисани по свѣрхсмѣтнитѣ кредити, разрѣшени срѣщу излишъка на бюджета за 1909 г. и повече постѣпили отъ приходитѣ, опрѣдѣлени да покрятъ часть отъ разходитѣ по сѣщитѣ кредити 446.358.72 л.

„Членъ 7.

„Д. Свѣрхсмѣтенъ кредитъ, разрѣшенъ срѣщу излишъка на бюджета за 1910 г. (утвърденъ съ указъ № 155 отъ 4 ноември 1911 г., брой 253 на „Държавенъ вѣстникъ“ отъ 14 ноември 1911 г.)

„Разрѣшенъ кредитъ	3.800.000— л.
„Дѣйствително изплатенъ разходъ	334.800— „

„Остатъкътъ се харчи и прѣзъ 1912 г., съгласно съ закона за сѣщия свѣрхсмѣтенъ кредитъ 3.465.200— л.

„Отдѣлъ II.**„Членъ 8.**

„Разходи по неизпълнени и недоплатени ангажменти по бюджета за 1910 г. (чл. 20 отъ закона за измѣнение и допълнение закона за отчетността по бюджета отъ 8 мартъ 1911 г.) прѣзъ упражнението на бюджета за 1911 г.

„1. Открити кредити:

„а) по редовния бюджетъ за 1910 г.	481.768.93 л.
„б) по свѣрхсмѣтни кредити, разрѣшени съгласно съ чл. 126 отъ конституцията	4.243— „
„в) по свѣрхсмѣтни кредити срѣщу редовнитѣ приходи на бюджета за 1910 г.	237.059.84 „
„Всичко по редовния бюджетъ и по свѣрхсмѣтни кредити съ източникъ редовнитѣ приходи на бюджета за 1910 г.	723.071.77 л.
„г) по свѣрхсмѣтни кредити утвърдени съ укази № № 22 и 23 отъ 1910 г. (стари дългове)	1.727.208.36 „
„д) по извънредния бюджетъ за 1910 г.	1.000.426.43 „
„А всичко открити кредити	3.450.706.56 л.

„2. Дѣйствително изплатени разходи:

„а) по редовния бюджетъ за 1910 г.	358.713.69 л.
„б) по свѣрхсмѣтнитѣ кредити, разрѣшени съгласно съ чл. 126 отъ конституцията	4.108.86 „
„в) по свѣрхсмѣтнитѣ кредити, срѣщу редовнитѣ приходи по бюджета за 1910 г.	215.228.05 „
„Всичко по редовния бюджетъ и по свѣрхсмѣтнитѣ кредити съ източникъ редовнитѣ приходи на бюджета за 1910 г.	578.050.60 л.
„г) по свѣрхсмѣтнитѣ кредити, утвърдени съ укази № № 22 и 23 1910 г. (стари дългове)	198.295.84 „
„д) по извънредния бюджетъ за 1910 г.	110.285.59 „
„А всичко дѣйствително изплатени разходи	886.632.03 л.

„3. Останали свободни кредити:

„а) по редовния бюджетъ за 1910 г.	123.055.24 л.
„б) по свѣрхсмѣтнитѣ кредити, разрѣшени съгласно съ чл. 126 отъ конституцията	134.14 „
„в) по свѣрхсмѣтнитѣ кредити, срѣщу редовнитѣ приходи на бюджета за 1910 г.	21.831.79 „
„Всичко по редовния бюджетъ и по свѣрхсмѣтнитѣ кредити съ източникъ редовнитѣ приходи на бюджета за 1910 г.	145.021.17 л.
„г) по свѣрхсмѣтнитѣ кредити, утвърдени съ укази № № 22 и 23 1910 г. (стари дългове)	1.528.912.52 „
„д) по извънредния бюджетъ за 1910 г.	890.140.84 „
„А всичко останали свободни кредити	2.564.074.53 л.

„Продължени кредити по недоплатени ангажменти, показани въ точка 2 на прѣдшестващия п. 3, съгласно съ рѣшението на Народното събра-

ние отъ 14 мартъ 1912 г., утвърдено съ указъ № 23 отъ 6 априлий с. г., обнародвано въ брой 86 на „Държавенъ вѣстникъ“ отъ 17 априлий 1912 г. 1.526.257-29 л.
„Дѣйствително свободни кредити по ангажментитѣ за 1910 г. 1.037.817-24 л.

„Членъ 9.

„Б а л а н с ъ .

„Открити кредити по ангажментитѣ за смѣтка на редовния бюджетъ и свѣрхсмѣтнитѣ кредити съ източникъ редовнитѣ приходи на бюджета за 1910 г. 723.071-77 л.
„Дѣйствително изпратени разходи до 30 юний 1912 г. 578.050-60 „
„Свободенъ излишѣкъ по бюджета за 1910 г. 145.021-17 л.

„Начинътъ за възстановяване свободната държавна наличностъ, употребена за покриване сумата на дѣйствителния разходъ по ангажментитѣ отъ извънредния бюджетъ за 1910 г., констатиранъ въ чл. 8 п. 2 на настоящия законъ — 110.285-59 л., както и за по-малко внесенитѣ отъ произведението отъ външни заемъ срѣщу дѣйствителния разходъ по сѣция извънреденъ бюджетъ, показани въ чл. 5 отъ закона за окончателното сключване на бюджета за 1910 г. — 27.428-71 л., или всичко 137.714-30 л., е показанъ въ чл. 6 отъ закона за окончателното сключване на бюджета за 1910 г., утвърденъ съ указъ № 14 отъ 29 февруарий 1912 г. и обнародванъ въ „Държавенъ вѣстникъ“, брой 58 отъ 12 мартъ с. г.

„Отдѣлъ III.

„Членъ 10.

„Разрѣшава се на надлежнитѣ министри да изплатятъ дълговетѣ по сключени бюджети, на сума 1.108.871-91 л., констатирани въ чл. 2 точка 4 и изложени въ особната таблица, която ще се приложи къмъ настоящия законъ.

„Членъ 11.

„Разрѣшава се на министра на финанситѣ да внесе въ съкровищния резервенъ фондъ 25% отъ излишѣка, констатиранъ въ чл. 3 на тоя законъ, съгласно съ чл. 1 отъ закона за съкровищния резервенъ фондъ — 4.100.000 л.

„Членъ 12.

„Разходитѣ по кредититѣ, разрѣшени въ чл. чл. 10 и 11 на настоящия законъ, да се произведатъ съгласно съ закона за отчетността по бюджета и да се отнесатъ въ особенъ отдѣлъ къмъ бюджета за 1912 г.“

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: Прѣдлагамъ спѣшностъ.

Прѣдседателъ: Които сѣ съгласни да се даде спѣшностъ и на този законопроектъ, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Моля г. докладчика да докладва законопроекта на второ четене.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„З а к о н ъ

за сключването на бюджета за 1911 г.“

Прѣдседателъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Отдѣлъ I.

„А. Редовенъ бюджетъ.

„Членъ 1.

„П р и х о д и .

„Прѣдвиденитѣ приходи по редовния бюджетъ възлизатъ на 178.445.300— л.
„Констатирани да постѣпятъ 204.983.160-23 „
„Дѣйствително постѣпили суми 198.795.814-25 „
„Останали за събиране на 1 юний 1912 г. 6.187.345-98 „

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 1, както се докладва, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Членъ 2.

„Р а з х о д и .

„1. Разрѣшени кредити:

„а) по първоначално гласувания бюджетъ 178.395.443— л.
„б) открити прѣзъ течение на бюджетното упражненіе кредити за по-върщане неправилно внесени суми (алиней втора на чл. 25 отъ закона за отчетността по бюджета) 111.569-14 „
„в) свѣрхсмѣтни кредити, съгласно чл. 126 отъ конституцията 895.559-10 „
„г) свѣрхсмѣтни кредити срѣщу редовнитѣ приходи на бюджета за 1911 г. 9.442.933-53 „
„Всичко разрѣшени кредити 188.845.504-77 л.

„2. Дѣйствително изплатени разходи:

„а) по редовния бюджетъ 170.368.736-93 л.
„б) по свѣрхсмѣтни кредити, разрѣшени съгласно съ чл. 126 отъ конституцията 752.195-96 „
„в) по свѣрхсмѣтни кредити, разрѣшени срѣщу редовнитѣ приходи по бюджета за 1911 г. 6.899.730-83 „
„Всичко дѣйствително изплатени разходи 178.020.663-72 л.

„3. Ангажирани кредити:

„а) по редовния бюджетъ 1.508.196-69 л.
„б) по свѣрхсмѣтни кредити, разрѣшени съгласно чл. 126 отъ конституцията 6.100-90 „
„в) по свѣрхсмѣтни кредити, разрѣшени срѣщу редовнитѣ приходи на бюджета за 1911 г. 1.844.159-03 „
Всичко ангажменти 3.358.456-62 л.

„4. Дългове,

изплащането на които трѣбва да стане отъ излишѣка на бюджета за 1911 г. 1.108.871-91 л.

„А всичко изплатени разходи и останали за изплащане: по неизпълнени ангажменти и дългове по сключени бюджети 182.487.992-25 л.

„5. Останали свободни кредити:

„а) по редовния бюджет	6.630.078-52 л.
„б) по свърхсметни кредити, раз- решени съгласно съ чл. 126 отъ кон- ституцията	137.262-24 „
„в) по свърхсметни кредити, раз- решени срѣщу редовните приходи на бюджета за 1911 г.	699.043-67 „
„Всичко свободни кредити	7.466.384-43 л.

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 2, както се докладва, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Членъ 3.

„Б а л а н с ъ.

„Дѣйствително постѣпили при- ходи	198.795.814-25 л.
„Дѣйствително изплатени разходи и останали за изплащане: по неиз- пълнени ангажменти и дългове по сключени бюджети	182.487.992-25 „
„Излишъкътъ по бюджета за 1911 г.	16.307.822— л.

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 3, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Членъ 4.

**„Б. Свѣрхсметни кредити съ източникъ произведе-
нието на вътрѣшни и външни заеми (безъ извън-
редния бюджетъ за 1911 г.).**

„1. Разходи.

„Разрѣшени кредити	9.101.854-77 л.
„Дѣйствително изплатени разходи	1.408.612-07 „
„Свободни кредити	7.693.242-70 л.

„2. Приходи.

„Прѣдвидени да постѣпятъ	9.101.854-77 л.
„Констатирани да постѣпятъ	1.408.612-07 „
„Дѣйствително постѣпили	1.494.367-39 „

„3. Балансъ.

„Дѣйствително изплатени разходи	1.408.612-07 л.
„Дѣйствително постѣпили приходи	1.494.367-39 „
„Постѣпили повече отъ вътрѣшни и външни заеми	85.755-32 л.

„З а б ъ л љ ж к а. Повечето
приходъ 85.755-32 л. произлиза
отъ това, че прѣвъ течение
на упражнението на бюджета
за 1911 г. сж внесени суми
отъ произведението на въ-
трѣшни и външни заеми за
покриване разходи по свѣрх-
сметни кредити, произведени
прѣвъ 1910 г. безъ да е била
внесена прѣвъ упражнението
на бюджета на сѣщата година
въ държавното съкровище
сѣговѣната сума отъ произ-
ведението на заема, а именно:

„1) По свѣрхсметния кре-
дитъ на Министерството на
войната, утвърденъ съ указъ
№ 24 отъ 12 мартъ 1907 г. 75.373-20 л.

„2) По свѣрхсметния кре-
дитъ на Министерството на
общественитѣ сгради, пѣти-
щата и благоустройството,
утвърденъ съ указъ № 1 и
159 отъ 6 февруарий 1906 г. 1.867— л.

„3) По свѣрхсметнитѣ кре-
дити, утвърдени съ указъ
№ 22 и 23 1910 г. (стари
дългове) 6.706-45 „

Всичко 83.946-65 л.

„4) Освѣтъ това, прѣвъ
упражнението на бюджета за
1911 г. сж произведени раз-
ходи по свѣрхсметния кре-
дитъ, показанъ въ прѣдше-
стващия пунктъ 2 на обща
сума 1.408.612-07 л., а сж вне-
сени отъ произведението на
заемъ 1.410.720-74 л. — значи,
внесени повече 1.808-67 л.

А всичко 85.755-32 л.

85.755-32 л.

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 4, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Членъ 5.

„В. Извънреденъ бюджетъ.**„1. Разходи.**

„Разрѣшени кредити:

„а) гласувани отъ Народното съ- брание ² / ₁₂ -ни отъ кредита за за- плати и вещевени разходи по из- вънредния бюджетъ за 1910 г., утвър- дени съ указъ № 76 отъ 31 декемврий 1910 г. (брой 8 на „Държавенъ вѣст- никъ“ отъ 13 януарий 1911 г.)	206.200— л.
„б) по извънредния бюджетъ за 1911 г.	25.147.998— „
Всичко	25.354.198— л.

„Дѣйствително изплатени разходи	16.403.006-86 л.
„Ангажирани кредити	3.215.704-71 „
„Всичко изплатени разходи и оста- нали за изплащане по неизпълнени ангажменти	19.618.711-57 л.
„Свободни кредити	5.735.486-43 л.

„2. Приходи.

„Прѣдвидени да постѣпятъ	25.354.198— л.
„Констатирани да постѣпятъ	16.403.006-86 „
„Дѣйствително постѣпили	3.550.089-19 „

„3. Балансъ.

„Дѣйствително изплатени разходи	16.403.006-86 л.
„Дѣйствително постѣпили приходи	3.550.089-19 „
„Повече разходи	12.852.917-67 л.

„Ангажменти	3.215.704-71 „
„Всичко разходи и ангажменти въ повече	16.068.622-38 л.

„Начинътъ за възстановяване свободната дър-
жавна наличностъ, употребена за покриване дѣй-
ствителния разходъ по извънредния бюджетъ за
1911 г. — 12.852.917-67 л., както и за изплащане ангаж-
ментитѣ по сѣщия бюджетъ на сума 3.215.704-71 л.,
или всичко 16.068.622-38 л., е показанъ въ чл. 3 на за-
кона за извънредния бюджетъ за 1911 г.“

Прѣдседателъ: Които приематъ чл. 5, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Членъ 6.

„Г. Свърхсмѣтни кредити, разрѣшени въ закона за сключването на бюджета за 1909 г. срѣщу излишъка по сщия бюджетъ, утвърденъ съ указъ № 31 отъ 7 мартъ 1911 г.

„1. Разходи.

„Разрѣшени кредити	9.420.560-02 л.
„Дѣйствително изплатени разходи	8.440.754-72 „
	<u>979.805-30 л.</u>

„Ангажирани кредити:

„а) съгласно чл. 20 отъ закона за измѣнение и допълнение за кона за отчетността по бюджета отъ 8 мартъ 1911 г. 242.400-24 л.

„б) съгласно рѣшението на Народното събрание отъ 14 мартъ 1912 г., утвърдено съ указъ № 23 отъ 6 априлий 1912 г., обнародванъ въ брой 86 на „Държавенъ вѣстникъ“ отъ 17 априлий 1912 г. 300.000— л. 542.400-24 л.

„Икономисани 437.405-06 л.

„2. Приходи.

„Прѣдвидени да постѣпятъ съгласно съ чл. 7 отъ закона за окончателното сключване бюджета за 1909 г. 335.590-98 л.

„Дѣйствително постѣпили прѣзъ 1911 и 1912 г. (до 31 юний) 344.544-64 „

„Постѣпили повече 8.953-66 л.

„Всичко икономисани по свърхсмѣтнитѣ кредити, разрѣшени срѣщу излишъка на бюджета за 1909 г. и повече постѣпили отъ приходитѣ, опрѣдѣлени да покрятъ часть отъ разходитѣ по сщитѣ кредити 446.358-72 л.

Прѣдседателътъ: Които приематъ чл. 6, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Членъ 7.

„Д. Свърхсмѣтенъ кредитъ, разрѣшенъ срѣщу излишъка на бюджета за 1910 г. (утвърденъ съ указъ № 155 отъ 4 ноемврий 1911 г., брой 253 на „Държавенъ вѣстникъ“ отъ 14 ноемврий 1911 г.)

„Разрѣшенъ кредитъ	3.800.000— л.
„Дѣйствително изплатенъ разходъ	334.800— „
„Остатъкътъ се харчи и прѣзъ 1912 г., съгласно съ закона за сщия свърхсмѣтенъ кредитъ	3.465.200— л.

Прѣдседателътъ: Които приематъ чл. 7, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Отдѣлъ II.

„Членъ 8.

„Разходи по неизпълнени и недоплатени ангажменти по бюджета за 1910 г. (чл. 20 отъ закона за измѣнение и допълнение закона за отчетността по бюджета отъ 8 мартъ 1911 г.) прѣзъ упражнението на бюджета за 1911 г.

„1. Открити кредити:

„а) по редовния бюджетъ за 1910 г.	481.768-93 л.
„б) по свърхсмѣтни кредити, разрѣшени, съгласно съ чл. 126 отъ конституцията	4.248— „

„в) по свърхсмѣтни кредити срѣщу редовнитѣ приходи на бюджета за 1910 г.	237.059-84 „
--	--------------

„Всичко по редовния бюджетъ и по свърхсмѣтни кредити съ източникъ редовнитѣ приходи на бюджета за 1910 г.	723.071-77 л.
---	---------------

„г) по свърхсмѣтни кредити утвърдени съ укази № № 22 и 23 отъ 1910 г. (стари дългове)	1.727.208-36 „
---	----------------

„д) по извънредния бюджетъ за 1910 г.	1.000.426-43 „
---	----------------

„А всичко открити кредити	3.450.706-56 л.
-------------------------------------	-----------------

„2. Дѣйствително изплатени разходи:

„а) по редовния бюджетъ за 1910 г.	358.713-69 л.
„б) по свърхсмѣтнитѣ кредити, разрѣшени съгласно съ чл. 126 отъ конституцията	4.108-86 „

„в) по свърхсмѣтнитѣ кредити, срѣщу редовнитѣ приходи по бюджета за 1910 г.	215.228-05 „
---	--------------

„Всичко по редовния бюджетъ и по свърхсмѣтнитѣ кредити съ източникъ редовнитѣ приходи на бюджета за 1910 г.	578.050-60 „
---	--------------

„г) по свърхсмѣтнитѣ кредити, утвърдени съ укази № № 22 и 23 1910 г. (стари дългове)	198.295-84 „
--	--------------

„д) по извънредния бюджетъ за 1910 г.	110.285-59 „
---	--------------

„А всичко дѣйствително изплатени разходи	886.632-03 л.
--	---------------

„3. Останапи свободни кредити:

„а) по редовния бюджетъ за 1910 г.	123.055-24 л.
„б) по свърхсмѣтнитѣ кредити, разрѣшени съгласно съ чл. 126 отъ конституцията	134-14 „

„в) по свърхсмѣтнитѣ кредити, срѣщу редовнитѣ приходи на бюджета за 1910 г.	21.831-79 „
---	-------------

„Всичко по редовния бюджетъ и свърхсмѣтнитѣ кредити съ източникъ редовнитѣ приходи на бюджета за 1910 г.	145.021-17 л.
--	---------------

„г) по свърхсмѣтнитѣ кредити, утвърдени съ укази № № 22 и 23 1910 г. (стари дългове)	1.528.912-52 „
--	----------------

„д) по извънредния бюджетъ за 1910 г.	890.140-84 „
---	--------------

„А всичко останапи свободни кредити	2.564.074-53 л.
---	-----------------

„Продължени кредити по недоплатени ангажменти, показани въ точка 2 на прѣдшествуващия п. 3, съгласно съ рѣшението на Народното събрание отъ 14 мартъ 1912 г., утвърдено съ указъ № 23 отъ 6 априлий с. г., обнародвано въ брой 86 на „Държавенъ вѣстникъ“ отъ 17 априлий 1912 г. 1.526.257-29 л.

„Дѣйствително свободни кредити по ангажментитѣ за 1910 г. 1.037.817-24 л.

Прѣдседателятъ: Които приематъ чл. 8, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Членъ 9.

Б а л а н с ъ.

„Открити кредити по ангажментитѣ за сѣтка на редовния бюджетъ и свѣрхсѣтнитѣ кредити съ източникъ редовнитѣ приходи на бюджета за 1910 г. 723.071-77 л.

„Дѣйствително изплатени разходи до 30 юний 1912 г. 578.050-60 „

„Свободенъ излишъкъ по бюджета за 1910 г. 145.021-17 л.

„Начинътъ за възстановяване свободната държавна наличност, употребена за покриване сумата на дѣйствителния разходъ по ангажментитѣ отъ извънредния бюджетъ за 1910 г., констатиранъ въ чл. 8 п. 2 на настоящия законъ — 110.285-59 л., както и за по-малко внесенитѣ отъ произведението отъ външни заеми срѣщу дѣйствителния разходъ по сѣция извънреденъ бюджетъ, показани въ чл. 5 отъ закона за окончателното сключване на бюджета за 1910 г. — 27.428-71 л., или всичко 137.714-30 л., е показанъ въ чл. 6 отъ закона за окончателното сключване на бюджета за 1910 г., утвърденъ съ указъ № 14 отъ 29 февруарий 1912 г. и обнародванъ въ „Държавенъ вѣстникъ“, брой 58 отъ 12 мартъ с. г.“

Прѣдседателятъ: Които приематъ чл. 9, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Отдѣлъ III.

„Членъ 10.

„Разрѣшава се на надлежнитѣ министри да изплатятъ дълговетѣ по сключени бюджети, на сума 1.108.871-91 л., констатиранъ въ чл. 2 точка 4 и изложени въ особната таблица, която ще се приложи къмъ настоящия законъ.“

Това е таблицата, за която ви говорихъ.

Прѣдседателятъ: Които приематъ чл. 10, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Членъ 11.

„Разрѣшава се на министъра на финанситѣ да внесе въ съкровищния резервенъ фондъ 25% отъ излишѣка, констатиранъ въ чл. 3 на тоя законъ, съгласно съ чл. 1 отъ закона за съкровищния резервенъ фондъ — 4.100.000 л.“

Прѣдседателятъ: Които приематъ чл. 11, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ д-ръ Х. Мутафовъ: (Чете)

„Членъ 12.

„Разходитѣ по кредититѣ, разрѣшени въ чл. чл. 10 и 11 на настоящия законъ, да се произведатъ съгласно съ закона за отчетността по бюджета и да се отнесатъ въ особенъ отдѣлъ къмъ бюджета за 1912 г.“

Прѣдседателятъ: Които приематъ чл. 12, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Съ това се свършва второто четене на тоя законопроектъ.

Моля докладчика по законопроектитѣ на Министерството на войната да докладва, първо, прѣдложението за одобрение височайшия указъ отъ 20 септемврий 1912 г. подъ № 60.

Докладчикъ Н. Ченковъ: (Чете)

„М о т и в и.“

„Както се вижда, г. г. народни прѣдставители, отъ мотивитѣ, изложени въ доклада ми до Негово Величество Царя отъ 20 този мѣсець подъ № 283 за паричното доволствие на военнослужащитѣ въ военно врѣме, по настоящемъ съществува едно врѣменно положение, създадено въ 1903 г., утвърденъ съ височайши указъ отъ сѣмната година, подъ № 58 и одобрено съ рѣшение отъ XIII-то обикновено Народно събрание въ първата му редовна сесия.

„Обаче, при съставянето на това положение прѣзъ 1903 г. се е имало прѣдъ видъ тогавашното състояние на армията и войното разврѣщане въ военнс врѣме; затова въ таблицата, която разпрѣдѣля офицерскитѣ длѣжности на разреди, послѣднитѣ сж показани така, както сж били тогава по щатоветѣ за военно врѣме, слѣдователно сега, когато тѣзи щатове сж значително измѣнени и попълнени съ нови длѣжности, споредъ сегашната нужда, тази таблица не може да послужи за дѣлѣта, понеже въ нея сж сж показани всичкитѣ офицерски длѣжности, които ще се заематъ въ военно врѣме.

„При това намирамъ, че заплатата на подпоручикъ, показва въ врѣмешното положение, трѣбва да се увеличи отъ 2.700 л. на 3.000 л. годишно, както това е направено съ заплатата на другитѣ офицерски чинове.

„Освѣнъ това, размѣритѣ на дневнитѣ пари за лѣкои отъ офицеритѣ, показанъ въ това положение, с твърдѣ малъкъ, а така сжко размѣритѣ на заплатата за должитѣ чинове не се схожда съ тоя опредѣленъ въ текущия бюджетъ; така щото, споредъ това положение, въ военно врѣме должитѣ чинове ще трѣбва да получаватъ по-малка заплата, отколкото сж получавали въ мирно врѣме, когато, напротивъ, въ военно врѣме тѣ трѣбвало би да бждатъ възнаградени повече.

„Прѣдъ видъ на това ходатайствахъ и Министерскитѣ свѣтъ съ I-то си постановление отъ 19 септемврий т. г., протоколъ № 116, постанови да се направятъ измѣнения и допълнения въ врѣмешното положение за паричното доволствие на военнослужащитѣ въ военно врѣме, показани въ доклада ми до Негово Величество Царя подъ № 283 и г.

„Това постановление на свѣта се одобри съ указъ отъ 20 того подъ № 60, и сега се иска отъ народното прѣдставителство одобрението му.

„Поради това, като въвеямъ настоящето прѣдложение въ Народното събрание, моля г. г. народнитѣ прѣдставители да го разгледатъ и гласуватъ още въ първитѣ си засѣдания.

„Ст. София, септемврий 1912 г.

„Министъръ на войната:
генералъ-лейтенантъ Н и к и ф о р о в ъ.

„Прѣдложение

за одобрение височайши указъ отъ 20 септемврий 1912 г., подъ № 60.

„Членъ единственъ. Одобряватъ се направенитъ съ височайши указъ отъ 20 септемврий 1912 г. подъ № 60 измѣнения и допълнения на „временно положение за паричното довольствие на военнослужащитъ въ военно време.“

(Ето указа и доклада.)

„У К А З Ъ
№ 60

„НИЕ ФЕРДИНАНДЪ I

съ Божия милостъ и народната воля

„Царъ на българитъ,

„По прѣдложението на нашия министъръ на войната, изложено въ доклада му отъ 20 септемврий н. г. подъ № 283, основано на I-то постановление на Министерския съвѣтъ отъ 19 сѣптия т. г., протоколъ № 116,

„Постановихме и постановяваме:

„I. Да се направятъ слѣднитъ измѣнения и допълнения на „временно положение за паричното довольствие на военнослужащитъ въ военно време“:

„а) таблицата за разпрѣдѣлението на офицерскитъ длѣжности на разреди да се замѣни съ приложената тукъ таблица № 1, въ която офицерскитъ длѣжности сѣ показани споредъ сега съществующитъ щатове за военно време;

„б) заплатата на подпоручика, показана въ § 5 отъ сѣщото положение, да се увеличи отъ 2.700 л. на 3.000 л. годишно;

„в) размѣрътъ на дневнитъ пари на офицеритъ, показанъ въ § 10 отъ сѣщото положение, да се измѣни споредъ приложената тукъ таблица № 2, и

„г) заплатата на долнитъ чинове, показана въ § 8 отъ сѣщото положение, да се измѣни въ размѣръ, опредѣленъ въ ежегодния бюджетъ на царството.

„II. Настоящиятъ указъ, заедно съ доклада му, да се внесатъ въ най-близката сесия на Народното сѣбрание, за одобрение.

„III. Изпълнението на настоящия указъ възлагамо на нашия министъръ на войната.

„Издаденъ въ София на 20 септемврий 1912 г.

„На първообразния съ собствената на Негово Величество рѣка написано:

Фердинандъ.

„(Приподписалъ) Министъръ на войната,
генералъ-лейтенантъ Н и к и ф о р о в ъ.

„На оригинала съ собствената на Негово Величество рѣка написано: „Одобрено

Фердинандъ.“

„Докладъ

до Негово Величество Царя.
№ 283.

„Господарю!

„За паричното довольствие на военнослужащитъ въ военно време по настоящемъ съществува едно временно положение, създадено въ 1903 г., утвѣдено съ височайши указъ отъ сѣщата година подъ

№ 58, а въ послѣдствие одобрено съ рѣшение отъ XIII-то обикновено Народно сѣбрание въ първата му редовна сесия.

„При съставянето на това положение прѣзъ 1903 г. се е имало прѣдъ видъ тогавашното състояние на армията и нейното разврѣщане въ военно време; затова въ таблицата, която разпрѣдѣля офицерскитъ длѣжности на разреди, послѣднитъ сѣ показани така, както сѣ били тогава по щатветъ за военно време. Слѣдователно, сега, когато тѣзи щатове сѣ значително измѣнени и попълнени съ нови длѣжности, споредъ сегашната нужда, тази таблица не може да послужи за цѣльта, понеже въ нея не сѣ показали всичкитъ офицерски длѣжности, които ще се заематъ въ случай на мобилизация.

„При това намирамъ, че заплатата на подпоручика трѣбва да се увеличи отъ 2.700 л. на 3.000 л. годишно, както това е направено съ заплатата на другитъ офицерски чинове.

„Освѣтъ това размѣрътъ на дневнитъ пари за нѣкои отъ офицеритъ, показанъ въ това положение, е твърдъ малък. Сѣмо така размѣрътъ на заплатитъ за долнитъ чинове не се схожда съ тоя опредѣленъ въ текущия бюджетъ на Министерството на войната, така щото, споредъ това положение въ военно време, долнитъ чинове ще трѣбва да получаватъ по-малка заплата, отколкото сѣ получавали въ мирно време, когато напротивъ въ военно време тѣ би трѣбвало да бждатъ възнаградени повече.

„Въ слѣдствие на това помолихъ Министерския съвѣтъ да се направятъ нужнитъ измѣнения и допълнения на казаното по-горѣ положение.

„Съвѣтътъ съ I-то си постановление отъ 19 того, протоколъ № 116, е постановилъ да станатъ слѣднитъ измѣнения и допълнения на временно положение по паричното довольствие на военнослужащитъ въ военно време:

„1. Таблицата за разпрѣдѣлението на офицерскитъ длѣжности на разреди да се замѣни съ тукъ приложената таблица № 1, въ която офицерскитъ длѣжности сѣ показани споредъ сега съществующитъ щатове за военно време.

„2. Заплатата на подпоручика, показана въ § 5 отъ сѣщото положение, да се увеличи отъ 2.700 л. на 3.000 л. годишно.

„3. Размѣрътъ на дневнитъ пари на офицеритъ, показанъ въ § 10 отъ сѣщото положение, да се измѣни споредъ приложената тукъ таблица № 2, и

„4. Заплатата на долнитъ чинове, показана въ § 8 отъ сѣщото положение, да се измѣни въ размѣръ, опредѣленъ въ ежегодния бюджетъ на царството.

„Като докладвамъ за горѣизложеното на Ваше Величество, моля чрѣзъ подписването на тукъ приложенъ указъ да одобрите горѣпоменатото постановление на Министерския съвѣтъ.

„Съмъ, Господарю, на Ваше Величество най-покоренъ служителъ и вѣренъ подданикъ.

„Ст. София, 20 септемврий 1912 г.

„Министъръ на войната,
генералъ-лейтенантъ Н и к и ф о р о в ъ.

„Таблица № 1

за разпрѣдѣлението офицерскитъ длѣжности на разреди.

„I разредъ.

„1) Командующъ частна армия, 2) началникъ щаба на армията (главна квартира), 3) генералъ-адютантъ.

„II разредъ.“

- „1) Инспекторъ на артилерията.
- „2) Инспекторъ на инженернитѣ войски.
- „3) Началникъ на тилового управление (главна квартира).
- „4) Главенъ воененъ прокуроръ.
- „5) Началникъ на дивизия.
- „6) Генералъ отъ свитата.

„III разредъ.“

- „1) Началникъ на санитарната инспекция (главна квартира).
- „2) Началникъ щаба на частна армия.
- „3) Началникъ щаба на тилового управление (главна квартира).
- „4) Главенъ интендантъ (главна квартира).
- „5) Началникъ на флота.
- „6) Началникъ на етажитѣ и съобщенията (главна квартира).
- „7) Воененъ губернаторъ.

„IV разредъ.“

- „1) Началникъ на артилерията при частна армия.
- „2) Началникъ на инженернитѣ войски при частна армия.
- „3) Началникъ на тилового управление при частна армия.
- „4) Началникъ на санитарната частъ при частна армия.
- „5) Началникъ на военно-сѣдобната частъ при частна армия.
- „6) Командиръ на бригада.
- „7) Началникъ на отрядъ въ флота.
- „8) Главенъ ветеринаренъ лѣкаръ.

„V разредъ.“

- „1) Командиръ на полкъ.
- „2) Комендантъ при главната квартира.
- „3) Началникъ щаба при тилового управление на частна армия.
- „4) Началникъ на отдѣление при главната квартира.
- „5) Интендантъ на частна армия.
- „6) Началникъ на съобщенията и етажитѣ при частна армия.
- „7) Дивизионенъ интендантъ.
- „8) Дивизионенъ лѣкаръ.
- „9) Началникъ щаба на дивизия.
- „10) Командиръ на лионерна, понтонна и телеграфна дружина.
- „11) Командиръ на крѣпостенъ батальонъ.
- „12) Прѣдседателъ на воененъ сѣдъ при частна армия.
- „13) Комендантъ на желѣзнопътна станция въ чинъ полковникъ.
- „14) Етапенъ комендантъ въ чинъ полковникъ.
- „15) Началникъ на главенъ магазинъ.
- „16) Началникъ на Софийския артилерийски арсеналъ.
- „17) Полковникъ отъ свитата.
- „18) Началникъ на подвижната или неподвижната отряда въ флота.

„VI разредъ.“

- „1) Командиръ на дружина.
- „2) Началникъ на артилерийско отдѣление.
- „3) Началникъ на кавалерийски дивизионъ.
- „4) Командиръ на батарея, щабъ-офицеръ.

- „5) Командиръ на ескадронъ, щабъ-офицеръ.
- „6) Началникъ на дивизионна болница.
- „7) Началникъ на дивизионенъ лазаретъ.
- „8) Началникъ на дивизионенъ продоволственъ транспортъ.
- „9) Ветеринаренъ лѣкаръ, щабъ-офицеръ.
- „10) За особени поръчки, щабъ-офицеръ.
- „11) Началникъ на секция, щабъ-офицеръ.
- „12) Помощникъ на началникъ секция или отдѣление, щабъ-офицеръ.
- „13) Комендантъ на желѣзнопътната станция, щабъ-офицеръ.
- „14) Воененъ прокуроръ при частна армия.
- „15) Воененъ слѣдователъ при частна армия.
- „16) Началникъ отдѣление въ чинъ подполковникъ или майоръ.
- „17) Дивизионенъ инженеръ.
- „18) Старши адютантъ при дивизия.
- „19) Началникъ щаба на бригада.
- „20) Заведващи артилерийското доволствие при главната квартира.
- „21) Заведващи техническата частъ въ Софийския артилерийски арсеналъ.
- „22) Началникъ на дивизионенъ огнестрѣленъ паркъ.
- „23) Заведващи патронната и снаряжителна частъ въ арсенала.
- „24) Интендантъ на арсенала.
- „25) Етапенъ комендантъ, щабъ-офицеръ.
- „26) Началникъ на междиненъ магазинъ.
- „27) Началникъ на разходенъ магазинъ, щабъ-офицеръ.
- „28) Медицински лѣкаръ, щабъ-офицеръ.
- „29) Началникъ на ветеринаренъ лазаретъ.
- „30) Аптекарь, щабъ-офицеръ.
- „31) Щабъ-офицеръ отъ свитата.
- „32) Началникъ щаба на флота.
- „33) Командиръ на крайсера „Надежда“.
- „34) Домакинъ на флота.
- „35) Началникъ на учебната частъ въ флота.
- „36) Началникъ на арсенала въ флота.
- „37) Началникъ на дунавската частъ.

„VII разредъ.“

- „1) Командиръ на рота.
- „2) Командиръ на батарея, оберъ-офицеръ.
- „3) Командиръ на ескадронъ, оберъ-офицеръ.
- „4) Командиръ на крѣпостно-обсадна група.
- „5) Медицински или ветеринаренъ лѣкаръ, оберъ-офицеръ.
- „6) Заведващи прѣхранването.
- „7) За особени поръчки, оберъ-офицеръ.
- „8) Началникъ на секция или помощникъ, оберъ-офицеръ.
- „9) Заведващи инженерното доволствие при главната квартира и частна армия.
- „10) Заведващи артилерийското доволствие при частна армия.
- „11) Комендантъ на желѣзнопътна станция, оберъ-офицеръ.
- „12) Помощникъ на етапенъ комендантъ.
- „13) Етапенъ командиръ, оберъ-офицеръ.
- „14) Помощникъ началника на дивизионния продоволственъ транспортъ.
- „15) Началникъ на подвижна артилерийска работилница.
- „16) Командиръ на техническа, мостова или паркова полурота.
- „17) Аптекарь, оберъ-офицеръ.
- „18) Оберъ-офицеръ отъ свитата.

- „19) Началникъ на въздухоплавателен паркъ.
 „20) Началникъ на телеграфен паркъ.
 „21) Началникъ на инженерната работилница и главен инженерен паркъ.
 „22) Началникъ на артилерийски паркъ.
 „23) Заведващи стрѣлбището въ арсенала.
 „24) Домакинъ на дивизионната полска болница.
 „25) Помощникъ на началника на главен магазинъ.
 „26) Началникъ на прѣден етапен матазинъ.
 „27) Началникъ на разходен магазинъ, оберъ-офицеръ.
 „28) Старши офицеръ на крайсера „Надежда“.
 „29) Началникъ на минната часть.
 „30) Командиръ на миноносецъ.
 „31) Портовъ капитанъ.
 „32) Заведващи хранилището съ самодвижущи се мини.
 „33) Командиръ на яхтата „Крумъ“.
 „34) Началникъ на мината отбрана въ дунавската часть.
 „35) Всички непоименовани въ настоящата таблица длѣжности, които се заематъ отъ оберъ-офицери въ чинъ капитанъ.

„VIII разредъ.

- „1) Субалтернъ-офицеръ.
 „2) Началникъ на автомобилното или прожекторното отдѣления.
 „3) Началникъ на въздухоплавателното отдѣление.
 „4) Помощникъ на етапния комендантъ.
 „5) Помощникъ на коменданта на желѣзнопътна станция.
 „6) Всички непоименовани въ настоящата таблица длѣжности, които се заематъ отъ оберъ-офицеръ въ чинъ поручикъ или подпоручикъ.

„Забѣлка. Офицеръ съ по-горенъ чинъ, който заема длѣжностъ отъ по-доленъ разредъ, получава заплата по разреда, въ който съпада чина му. Напр.: генералъ, назначенъ на длѣжностъ отъ IV или V разредъ, ще получи заплата като занимающъ длѣжностъ по III разредъ, а полковникъ, назначенъ на длѣжностъ VI разредъ, ще получи заплата като занимающъ длѣжностъ отъ V разредъ и т. н. за другитѣ чинове.

„Таблица № 2

за размѣра на дневнитѣ пари на офицеритѣ.

Разредъ на длѣжността и заплата	Размѣра на дневнитѣ пари въ левове
I разредъ	20—
II „	15—
III „	12—
IV „	8—
V „	6-50
VI „	5—
VII „	5—
VIII „	4—

Прѣдседателъ: Които приематъ прѣдложението за одобрение на височайшия указъ отъ 20 септември 1912 г. подъ № 60, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Пристъпваме къмъ първото четене на законопроекта за допълнение на военно-наказателния законъ.

Моли докладчика г. Ченковъ да го прочете.

Докладчикъ Н. Ченковъ: (Чете)

„Д о к л а дъ

до извънредната сесия на XV-то обикновено Народно събрание.

„Г. г. народни прѣдставители,

„Имамъ честь да ви прѣдставя за обсъждане и вотиране приложениа тукъ законопроектъ за допълнение къмъ военно-наказателния законъ.

„Законопроектътъ се внася съ цѣль да се изпълни задължението, което е дало българското правителство, споредъ чл. 28 отъ Женевската конвенция, приета въ XIII-то обикновено Народно събрание, въ засѣданието му отъ 16 януарий 1907 г. — да създаде допълнителни къмъ военно-наказателния законъ законоположения за наказанието на виновнитѣ, които си позволяятъ въ военно врѣме: 1) да ограбватъ и лошо да се отнасятъ съ раненитѣ и болнитѣ на воющи армии; 2) злонамѣрено да употребяватъ не по цѣльта флага и ржчната прѣвръзка на „Червения кръстъ“, и 3) за лицата, които бидейки назначени да наглеждатъ и лѣкуватъ болнитѣ и раненитѣ, не изпълняватъ тия си задължения.

„За случаитѣ, посочени въ пунктъ 1 въ дѣйствиющия военно-наказателенъ законъ има съответствуващи законоположения. За останалитѣ случаи се внася настоящиятъ законопроектъ.

„Ст. София, 20 септември 1912 г.

„Министъръ на войната,
генералъ-лейтенантъ Никифоровъ.

„Законопроектъ

за допълнение на военно-наказателния законъ.

„Ст. 1. Виновнитѣ, които самоволно си присвоятъ правото да носятъ прѣвръзката на „Червения кръстъ“, безъ да принадлежатъ къмъ категорията на санитарнитѣ учрѣждения, които споредъ Женевската конвенция иматъ право да носятъ подобна, се присѣждатъ:

„На затваряне въ гауптвахта отъ единъ до два мѣсеца,

„Или на затваряне въ гауптвахта на хлѣбъ и вода отъ единъ до два мѣсеца.

„На същото наказание се присѣждатъ и началницитѣ, които дадатъ заповѣдъ за носене прѣвръзката на „Червения кръстъ“ на лица, които не при тежаватъ това право.

„Ст. 2. Виновнитѣ, които повдигнатъ или заповѣдатъ да се издигне флагътъ на „Червения кръстъ“ надъ здание, което не се памира подъ покровителството на Женевската конвенция, се присѣждатъ:

„На затваряне въ гауптвахта отъ единъ до три мѣсеца,

„Или на затваряне въ гауптвахта на хлѣбъ и вода отъ единъ до три мѣсеца.

„Ст. 3. Лицата, които сж задължени постоянно или врѣменно да гледатъ и лѣкуватъ болнитѣ и раненитѣ, за лошо отнасяне или за немарливо изпълнение на своитѣ длѣжности къмъ тѣхъ, се присѣждатъ:

„На обикновенъ тъмниченъ затворъ до петъ години, или на изключване отъ служба, или на отстраняване отъ служба, или на затваряне въ гауптвахта отъ шестъ мѣсеца до една година,

„Или на обикновенъ тъмниченъ затворъ отъ три до петъ години, или на изпращане въ дисциплинарната рота отъ шестъ мѣсеца до три години.

„Забѣлка. Ранени и болни, прѣдвидени въ военно-наказателния законъ, се разбиратъ отъ двѣтъ воющи страни.“

Прѣдседателъ: Които приематъ докладвания законопроектъ на първо четене, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ Н. Ченковъ: Прѣдлагамъ спѣшностъ.

Прѣдседателъ: Които приематъ да се разгледа този законопроектъ по спѣшенъ редъ, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ Н. Ченковъ: (Чете)

„З а к о н ъ

за допълнение на военно-наказателния законъ.“

Прѣдседателъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ Н. Ченковъ: (Чете)

„Ст. 1. Виновнитѣ, които самоволно си присвоятъ правото да носятъ прѣвръзката на „Червения кръстъ“, безъ да принадлежатъ къмъ категорията на санитарнитѣ учрѣждения, които споредъ женеvската конвенция иматъ право да носятъ подобна, се присжждатъ:

„На затваряне въ гауптвахта отъ единъ до два мѣсеца,

„Или на затваряне въ гауптвахта на хлѣбъ и вода отъ единъ до два мѣсеца.

„На същото наказание се присжждатъ и началницѣ, които дадатъ заповѣдь за носене прѣвръзката на „Червения кръстъ“ на лица, които не при тежаватъ това право.“

Прѣдседателъ: Които приематъ ст. 1, както се докладва, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ Н. Ченковъ: (Чете)

„Ст. 2. Виновнитѣ, които повдигнатъ или заподвѣдатъ да се издигне флагътъ на „Червения кръстъ“ надъ здание, което не се намира подъ покровителството на женеvската конвенция, се присжждатъ:

„На затваряне въ гауптвахта отъ единъ до три мѣсеца,

„Или на затваряне въ гауптвахта на хлѣбъ и вода отъ единъ до три мѣсеца.“

Прѣдседателъ: Които приематъ ст. 2, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ Н. Ченковъ: (Чете)

„Ст. 3. Лицата, които сж задължени постоянно или врѣменно да гледатъ и лѣкуватъ болнитѣ и раненитѣ, за лошо отнасяне или за немарливо изпълнение на своитѣ длѣжности къмъ тѣхъ, се присжждатъ:

„На обикновенъ тъмниченъ затворъ до петъ години, или на изключване отъ служба, или на отстраняване отъ служба, или на затваряне въ гауптвахта отъ шестъ мѣсеца до една година,

„Или на обикновенъ тъмниченъ затворъ отъ три до петъ години, или на изпращане въ дисциплинарната рота отъ шестъ мѣсеца до три години.

„Забѣлѣжка. Ранени и болни, прѣдвидени въ военно-наказателния законъ, се разбиратъ отъ двѣтъ воющи страни.“

Прѣдседателъ: Които приематъ ст. 3 и послѣдна, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Пристъпваме къмъ първото четене на законопроекта за допълнение къмъ ст. ст. 30 и 32 отъ военно-сѣдебния законъ.

Моля докладчика г. Ченковъ да го прочете.

Докладчикъ Н. Ченковъ: (Чете)

„Д о к л а д ъ

до извънредната сесия на XV-то обикновено Народно сѣбрание.

„Г. г. народни прѣдставители!

„Споредъ ст. 30 отъ дѣйствующия военно-сѣдебенъ законъ, военнитѣ сѣдилища състоятъ отъ единъ прѣдседателъ и четири члена, а споредъ ст. 32 отъ сѣщия законъ, членоветѣ на военнитѣ сѣдилища се назначаватъ въ слѣдующата постепенность — единъ дружиненъ командиръ, единъ ротенъ командиръ и двама субалтернѣ-офицери, които сж прослужили въ офицерски чинове не по-малко отъ три години. Споредъ ст. 991 отъ сѣщия законъ, съставътъ на полевитѣ военни сѣдилища въ врѣме на военно положение е сѣщия, както и въ военнитѣ сѣдилища въ мирно и обикновено врѣме.

„Тоя съставъ на военнитѣ сѣдилища и на полевитѣ военни сѣдилища, който при други обстоятелства е свършено удобенъ и цѣлестобразенъ, понеже въ гарнизонитѣ, дѣто засѣдаватъ тия сѣдилища, или въ близкитѣ до тѣхъ гарнизони се намиратъ офицери съ различни чинове и служебни положения, за полевитѣ военни сѣдилища, въ настоящето врѣме, е невъзможенъ и опасенъ.

„Поради общата мобилизация и заминаването на войскитѣ за границата, гарнизонитѣ оставатъ безъ достатъчно офицери, които биха могли да бждатъ назначавани въ такова количество и при тия условия въ полевитѣ военни сѣдилища, а, слѣдователно, страната рискува да остане безъ каквото и да било правосѣдие въ врѣмена, когато полицията, военнитѣ и административнитѣ власти сж въ твърдѣ ограничено количество.

„По тия съображения и въ интереса на обществената безопасностъ, моля г. г. народнитѣ прѣдставители да приематъ и вотираатъ приложения тукъ законопроектъ за допълнение къмъ ст. ст. 30 и 32 отъ военно-сѣдебния законъ, чрезъ който съставътъ на полевитѣ военни сѣдилища се намалява: на единъ прѣдседателъ и два члена, при което за членове да могатъ да се назначаватъ изъ намиращитѣ се въ гарнизона офицери, безъ разлика на чинове и служебно положение, като се съблюдава по възможность правилото, че при сѣденето на гражданскитѣ лица прѣдседателътъ и единъ отъ членоветѣ на полевия воененъ сѣдъ да бждатъ офицери съ юридическо образование, а при сѣденето на офицеритѣ — прѣдседателътъ и членоветѣ да бждатъ винами по-старши по производство отъ подсѣдимия.

„Вѣрвамъ, че г. г. народнитѣ прѣдставители, съзнавайки безусловната основателность на горѣизложенитѣ мотиви, нѣма да отложатъ да вотираатъ единодушно внесения тукъ законопроектъ.

„Министъръ на войната,
генералъ-лейтенантъ Никифоровъ.

„Законопроектъ

за допълнение къмъ ст. ст. 30 и 32 отъ военно-сѣдебния законъ.

„Къмъ ст. ст. 30 и 32 отъ военно-сѣдебния законъ се добавятъ слѣдующитѣ нови статии, които иматъ сила прѣзъ врѣме на военно положение въ цѣлото царство и въ случай на война.

„Ст. 30а. Полевитѣ военни сѣдилища състоятъ отъ единъ прѣдседателъ и два члена.

„Ст. 32а. За членове въ полевитѣ военни сѣдилища отъ царството се назначаватъ, по разпореж-

дането отъ началникъ шаба на дѣйствующата армия, двама офицери, безъ разлика на чинове и служебно положение, а въ полскитѣ полски военни сѣдилища, задъ граница, сжщо двама офицери по разпореждането на командующитѣ на отдѣлнитѣ армии.

„При сѣденето на офицери се съблюдава правилото, че прѣдседателтъ и членоветѣ на полевия воененъ сѣдъ да бждатъ по-старши по чинъ или производство отъ подсѣдимия, а при сѣденето на граждански лица — прѣдседателтъ и по възможностъ единъ отъ членоветѣ да бждатъ съ юридическо образование.“

Прѣдседателтъ: Които приематъ на първо четене прочетения законопроектъ, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ Н. Ченковъ: Прѣдлагамъ спѣшностъ.

Прѣдседателтъ: Прѣдлага се спѣшностъ. Които приематъ да се разгледа и тоя законопроектъ по спѣшенъ редъ, нека си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ Н. Ченковъ: (Чете)

„З а к о н ъ

за допълнения къмъ ст. ст. 30 и 32 отъ военносѣдебния законъ.“

Прѣдседателтъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ Н. Ченковъ: (Чете)

„Къмъ ст. ст. 30 и 32 отъ военно-сѣдебния законъ се добавятъ слѣдующитѣ нови статии, които иматъ сила прѣзъ врѣме на военно положение въ цѣлото царство и въ случай на война.

„Ст. 30а. Полевитѣ военни сѣдилища състоятъ: отъ единъ прѣдседателъ и два члена.“

Прѣдседателтъ: Които приематъ ст. 30а, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Докладчикъ Н. Ченковъ: (Чете)

„Ст. 32а. За членове въ полевитѣ военни сѣдилища отъ царството се назначаватъ, по разпореждането отъ началникъ шаба на дѣйствующата армия, двама офицери, безъ разлика на чинове и служебно положение, а въ полскитѣ полски военни сѣдилища, задъ граница, сжщо двама офицери по разпореждането на командующитѣ на отдѣлнитѣ армии.

„При сѣденето на офицери се съблюдава правилото, че прѣдседателтъ и членоветѣ на полевия воененъ сѣдъ да бждатъ по-старши по чинъ или производство отъ подсѣдимия, а при сѣденето на граждански лица — прѣдседателтъ и по възможностъ единъ отъ членоветѣ да бждатъ съ юридическо образование.“

Прѣдседателтъ: Които приематъ ст. 32а, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство) Приема се.

Съ това се изчерпва дневниятъ редъ.

Има да направи само едно съобщение на г. г. народнитѣ прѣдставители.

Отъ лазарджикския народенъ прѣдставител г. д-ръ Борисъ Вазовъ е получено слѣдующето съобщение: (Чете)

„Съобщавамъ Ви, Господине Прѣдседателю, че утрѣ заминавамъ съ полка, въ който се числя и нѣма повече да засѣждамъ въ Народното събрание.“

Прѣдседателството му разреши безсроченъ отпущекъ. (Ржкоплѣскане)

Идущето засѣдание ще се състои утрѣ въ 2 ч. слѣдъ обѣдъ съ слѣдующия дневенъ редъ:

1. Подвеждане подъ клетва народнитѣ прѣдставители, които не сж положили такава;
2. Проверка на допълнителнитѣ избори;
3. Трето четене на законопроектитѣ, които днесъ прокарахме на първо и второ четене, и
4. Докладване отговора на тронното слово.

Засѣданнето се вдига.

(Вдигнато въ 5 ч. 50 м. слѣдъ пладне)

Прѣдседателъ: Д-ръ С. Даневъ.

Секретаръ: В. п. Николовъ.

Началникъ на Стенографското бюро: Т. Гѣлѣбогъ.